

191731

EM. D. B. VASILIU

SITUAȚIA DEMOGRAFICĂ A ROMÂNIEI

CAUZE — URMARI — REMEDII
BCU Cluj / Central University Library Cluj

CLUJ

Institutul de Arte Grafice, Editură și Librărie

CARTEA ROMÂNEASCĂ S. A.

14-16, Calea Dorobanților, 14-16

C. 2988.

EM. D. B. VASILIU

SITUAȚIA DEMOGRAFICĂ A ROMÂNIEI

CAUZE — URMARI — REMEDII

BCU Cluj / Central University Library Cluj

CLUJ

Institutul de Arte Grafice, Editură și Librărie

CARTEA ROMÂNEASCĂ S. A.

14—16, Calea Dorebanților, 14—16

C. 2988.

BIBL. CLUJ

304

191731

BCU Cluj / Central University Library Cluj

312/4027.15/197

PREFATĂ

Lucrarea de față cuprinde o parte din materialul adunat și pregătit pentru o tratare amănunțită și din toate punctele de vedere a problemei minorităților, care, după credința noastră, trebuie să constituie cea mai de capetenie preocupare și pentru generația actuală și pentru multe din viitor.

Frământările serioase și prevestitoare din ultimul timp ca și actuala desbatere a Constituției țării întregite, au făcut prea oportun materialul nostru și de aceea, călăuziți de considerațiunea interesului general ce-l poate servi, l-am desprins dintre celelalte și întocmindu-l așa cum l-am crezut mai potrivit împărtășirii lui atât marelui public cât și factorilor conducători, l-am dat la lumina zilei precum se vede.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Nu urmărim să naștem patimi și ură, care în sufletul poporului nostru, generos prin excelență, nu pot trăi. Dar, respingerea cu hotărîre a bătăliei de patimă și ură, nu vom să o facem — așa cum din nenorocire se obișnuiește prea mult — prin negațiunea sau ignorarea adevărului.

Suntem din acci convinși că dacă am ajuns în trista situațiune pe care venim de-a o constata, aceasta se datorește în bună parte ascunderii și chiar tăgăduirii adevărului. Exemplele cele mai categorice despre aceasta se vor găsi în cuprinsul cărții și nădăjduim că nu fără folos pentru viitor le vom fi arătat.

De altfel mai credem că, fiind atât de dificile situațiunile pentru cei chemați a da soluțiile atât în frământările continue din cuprinsul țării, cât și în inventata necesitate de-a se nimici din Constituție garanțiile de apărare internă de până acum, — răspunderea grea a

viitorului, apăsând în conștiința ficcărui factor chemat
a dispune de acel viitor, în momentul hotărârei, îi va în-
demna să nu ignoreze realitatea și urmările ei, obiectiv
și intenciat aici arătate.

Și, dacă totuși nu cele mai potrivite hotărâri se vor
putea lua, atunci realitatea ignorată acum va găsi în con-
știința și instinctul de conservare a poporului românesc,
mai curând sau mai târziu, înțelegerea și reacțiunea sal-
vatoare.

Și într'un caz și în celalalt, așadar, silințele noastre,
— ori câte neplăceri ne rezervă, ca orice mărturisire de
adevăr, — nu vor fi fost zadarnice.

Cluj, 8 Martie 1923.

INTRODUCERE

Dintre toate țările care în urma războiului mondial au dobândit, prin triumful principiului naționalităților, granițe potrivite drepturilor etnice, țara noastră este, după cum vom dovedi, aceia care, purtând povara urmărilor unei soarte vitrige, va avea să străbată o perioadă mai lungă și mai anevoioasă pentru desăvârșirea și consolidarea ființei sale naționale. Căci principiul naționalităților neputând să fie, în aplicarea sa, numai o normă călăuzitoare a raporturilor dintre națiuni limitată la stabilirea granițelor etnice, ci însăși norma organică, naturală, după care popoarele eliberate și întregite sunt chemate să-și ducă de acum viața, — este evident că, în ce ne privește, supuși urmărilor nefaste ale vicisitudinilor istorice prin care am trecut, nu avem de luptat numai cu greutățile trecătoare ale Jugoslaviei sau Cehoslovaciei de exemplu.

Pentru țara noastră, întregită aproape în cuprinsul granițelor etnice firești, triumful principiului național nu are, deocamdată, decât o aplicare teritorială, întrucât din punctul de vedere al structurei noastre organice, — adică tocmai aceia ce reclamă în întregime aplicarea acestui principiu, — departe de a ne socoti în triumf, suntem datori a ne constata nu numai în o vădită inferioritate, ci, chiar, într'o primejdioasă stare de fapt. Și cu atâta este mai primejdioasă această stare de fapt, cu cât, după aspectul pe care-l prezintă viața noastră publică, a factorilor politici cari își asumă tot mai mult răspunderea purtării intereselor neamului, — adevărata stare de lucruri nu numai că nu este luată în considerare, dar încă pare a fi cu desăvârșire necunoscută. Această afirmațiune de altfel ușor se poate verifica comparând tot ceia ce repre-

zintă viața noastră publică, toate manifestările și preocupările zilnice ale factorilor politici, administrativi și culturali, în marea lor majoritate, cu realitatea, gravă și dureroasă, pe care, prin lucrarea de față, ne încercăm a o sesiza. Citindu-se cifrele care, cu neînvinșă lor elocvență, nu pot da loc la alte constatări decât acelea pe care, în mod firesc și logic, le facem și noi, și punând aceste constatări alături de problemele care formează obiectul discuțiilor atât de vii și mai ales degenerate, din presa și tribuna noastră politică, ca și alături de preocupările culturale sau de grijile administrative, — în adevăr, nu va fi cu puțință pentru orice judecată omenească cumințte, să nu vadă că nu este vorba numai de o deosebire fundamentală, ci de una din cele mai vinovate ignorări a realității, care constituie o primejdie cu urmări fatale și iremediabile. Căci, în adevăr, nimic nu poate ca să fie mai primejdios decât ignorarea răului și a cauzelor care-l determină, întrucât, evident, în acest mod, el continuă nesupărat de a-și produce, crescând, efectele, modificând situațiunea mediului în care se dezvoltă în avantajul său tot mai mult și paralizând astfel orice încercare de reacțiune pe care, apoi, se înțelege, cu timpul, o face imposibilă, până ce, triumfător, ajunge să-și desăvârșească opera de distrugere. Or, întocmai astfel se întâmplă, în ce ne privește, cu cea mai mare și mai gravă dintre toate crizele pe care le-a avut de străbătut mult sbuciumatul nostru neam, și anume: **nimicirea sa prin înstrăinare.**

Acesta este răul, ignorat și ocolit, de care suferă neamul nostru și care, cucerind, zi cu zi, tot mai mult teren, a ajuns nu numai ca să nu întâmpine o reacțiune hotărâtoare, dar încă să-și creeze, prin diversiunile ce le provoacă imediatele sale consecințe, un mediu ajutător dezvoltării sale distrugătoare.

Surprinși de marele războiu, care, prin atâtea sfinte jertfe, avea să ne aducă întregirea teritorială, atunci când nici tinerețea „vechiului regat“ și nici urmările robiilor din provinciile eliberate nu puteau să ne ușureze o privire

limpede și o cunoaștere exactă a situației reale, — marele eveniment al întregirii, privit superficial, în toate manifestările publice, ca cel din urmă țel ce am fi avut de atins, pare că ni-ar fi înălțat deodată pe culmile semete ale apogeului, de unde am avea dreptul să ne deslănțuim toate poftele și ambițiile neînfrânate.

Înlăturând din cale adevăratele și gravele probleme pe care consolidarea țării le reclamă tot mai strigător, inventând altele nereale, dar ușoare și folositoare tuturor exploatărilor demagogice, sau tratând pe cele reale, de care nu pot scăpa, cu o ușurință și superficialitate revoltătoare, epigonii celor opt sute de mii de jertfiți trec nepăsători pe lângă ranele adânc deschise de cele mai nedrepte lovituri istorice pe care le-a primit vre-odată un popor. Și, astfel, nu ni-a fost dat să vedem numai odată luate drept țintă a luptelor politice însăși cele mai grave situații ale țării bătându-se din ele monede politice. Nici gloria sfântă a celor jertfiți, nici chiar idealul întregirii neamului, nu au rămas nepângărite, în sbuciumările pătimășe, lipsite prea adeseaori de cel mai elementar simț de responsabilitate.

Și atât de intens este constatată și simțită această situațiune nenorocită, încât nu puțini sunt acei cercetători cari se întreabă, cu toată serioșitatea și îngrijorarea, dacă nu cumva spectacolul ce-l prezintă viața noastră publică nu este cel mai caracteristic simptom al neputinței, fatală, se înțelege, viitorului nostru ca popor liber și de sine stătător. Căci trebuie să se înțeleagă odată că optimismul cu care ne deprindem a judeca soarta neamului nostru, întemeiați fiind numai pe calitățile în adevăr strălucite ale păturei țărănești, dar neglijind a lua în considerare și toate piedicile ce sunt puse în calea dezvoltării acestor însușiri naturale, moștenite, nu va putea duce la alt sfârșit decât la acela firesc, la care orice exagerare și risipă de moștenire nemuncită îl are: **nimicirea ei.**

Căci în adevăr, nu numai de nimicirea însușirilor necontestate pe care le are neamul nostru poate fi vorba

atunci când, fără ameteala bolnăviciosului optimism de care suferim, cercetăm realitatea, ei de nimicirea însăși a neamului.

Și, evident, numai despre aceasta poate fi vorba atunci când ne îndreptăm cercetările către cea dintâi disciplină științifică care trebuie să stea la baza tuturor acțiunilor privitoare la conducerea unui neam, și anume: **demografia**.

Numai cifrele cuvântătoare pe care statisticele ei ni le pun înaintea ochilor ne pot trezi din somnolența plină de vise, în care atât de adânc se pare că ni-am cufundat, strigându-ne: **ni moare neamul!**

Ni moare neamul, pentru că, așa precum cifrele ne arată, numărul străinilor e prea mare față de numărul Românilor; pentru că străinii chiar la sate au un coeficient de creștere cu mult superior Românilor, în timp ce la orașe Români scad, iar străinii se înmulțesc; pentru că, astfel, trei pătrimi din orașele țării sunt aproape complet înstrăinate; pentru că, așadar, matematic socotit, într'un viitor nu prea îndepărtat, orașele — elemente de conducere și cultură — vor fi cu desăvârșire străine.

Ni moare neamul, pentru că în timp ce Români, la sate și orașe, sunt lipsiți de numărul școlilor și profesorilor strict necesari învățământului, — străinilor, ca beneficiari ai privilegiilor moștenite sau ai bunei stări pe care le-o dă stăpânirea exclusivă a bogățiilor țării, nu numai că nu le lipsese, dar încă le au din belșug, în dauna, **precum a început să se vadă**, a elementelor românești, eliminate progresiv.

Ni moare neamul, pentru că, odată ce, prin cultura înstrăinată, conducerea efectivă a țării va fi în mâna străinilor, este evident că, prin o sistematică prigonire, lesne de înțeles, din partea viitorilor conducători față de țărâ-nimea noastră, și aceasta, pornită spre declin, — va înceta de a mai fi un izvor de regenerare, neavând să mai aștepte decât neînduplecata consecință a scăderii sale: **peirea**.

Situația Demografică a României

Cum se face statistica demografică oficială — Cele două elemente de înstrăinare — Situația demografică în vechiul regat — În Basarabia — În Bucovina — În Transilvania — Situația generală,

I.

Lucrarea de față intenționând a fi o grupare a datelor statistice, precum și o interpretare reală a lor, pentru a ajunge la concluziuni de ordin general în politica noastră națională, făcând, așadar, aplicațiunea principiului, mai înainte amintit, că la baza preocupărilor sociale și politice trebuie să stea neapărat o cercetare demografică, — nu putem începe fără de a ni arunca privirea asupra felului cum funcționează și poate fi utilizat la noi importantul serviciu public : **statistica demografică.**

Mai întâi, în ce privește cercetarea statistică a provinciilor desrobite trebuie să ne așteptăm a întâmpina ne-nenumărate dificultăți. Cea mai însemnată este desigur ne-sinceritatea cu care au fost întocmite publicațiunile oficiale de acest fel în trecutul de robie, potrivit interesului de a fi justificate stăpânirile nedrepte. Cât privește acele date statistice făcute după desrobire, de asemenea trebuie să ne așteptăm la multe păcate, datorite fie greutăților tehnice inerente vremii, fie neputinței de a se fi luat în considerare numărul acelor locuitori, cari la data facerii statisticelor, beneficiind de prevederile protectoare ale clauzelor minorităților, care le-a lăsat libertatea de a-și alege naționalitatea, nu puteau fi trecuți ca locuitori ai țării, deși acum au rămas în această calitate, și încă într'un număr destul de important.

Asemenea în vechiul regat, deși foarte pretentios, importantul serviciu al statistice demografice prezintă foarte multe și fundamentale defectiuni, printre care, în primul rând mai ales, este aceea a lipsei de bună credință. Și întrucât, prin centralizarea firească a acestui serviciu, aceiași mentalitate vinovată de aceste defectiuni prezidează și la îndrumarea cercetărilor statistice generale pentru toată țara, vom face, în capitolul ce urmează, o amănunțită constatare a felului cum se prezintă, în nădejdea că vom putea determina o îndreptare.

Cu atât socotim mai important a face, în prealabil, a această constatare, cu cât, după cum am afirmat, nu numai că avem de observat lipsuri și insuficiențe datorite neorganizării sau greutăților inerente timpului, dar cea ce este mai grav, avem de înregistrat o culpabilă tendință de a ascunde anumite situații; adică tocmai aceea ce este, în general, fundamental opus scopului urmărit de statistică, iar, în special pentru țara noastră, — care are nevoie a se orienta în labirintul problemelor minoritare după date precise și reale, — fatal.

Vom începe prin a arăta cum, încă dela începutul organizării serviciului statistic demografic, tendința de ascundere a realității, în deosebi a raportului de creștere și descreștere a populației românești față de cea străină, s'a făcut cunoscută cercetătorilor, și cu toată denunțarea acestei nenorocite situații, cum a fost mai cu osebire aceea a d-lui Prof. A. C. Cuza, în lucrarea sa despre „Scăderea populației creștine și înmulțirea Jidaniilor“ (1910), totuși situația nu a fost îndreptată, ci, din potrivă după cum vom vedea, agravată. Astfel că, prin tabele statistice precum și prin rapoarte anuale oficiale, sistematic și continuu, ministrii țării, organele administrative și toți factorii conducători, chemați a lua directive și a dispune în acțiunea lor, desigur după indicațiile acelor date, au fost induși în eroare.

Și iată cum — pentru a urmări faptul dela origină — d-l A. C. Cuza îl denunța pentru întâia oară în mai sus

citată lucrare. Analizând, la paginile 6, 7, 8 și 9, rapoartele statistice demografice pe anii 1903 și 1904, citează și relevă următoarele concluziuni cuprinse în rapoartele anuale adresate Ministerului :

„Cu excedentul de 96.234 de unități, România prezintă „un coeficient mare de creștere naturală a populației sale....., de 15,4 la 1000 de suflete. Un asemenea coeficient „nu se întâlnește decât în țerile europene cele mai bine situate supt raportul înmulțirii“

„Excedentul din 1903 dovedește încă odată cât de puțin „intemeiate sunt opiniile acelor care privesc cu pesimism „mersul demografic al României“.

„Ortodoxii dau, firește numărul cel mai însemnat la „numărul născuților... Nașterile mozaicilor continuă „a scădea dela un an la altul, ceea ce probează că curentul de emigrare a populației de acest rit persistă încă. (In 1903 au emigrat 6.671 de locuitori evrei)“.

— — — BCU Cluj Central University Library Cluj — — —

„In comparație cu anul precedent, se constată că sporul excedentului înregistrat în 1903 a fost în întregime „dat de Români. Rezultatele favorabile ale mișcării populației din acest an s'au manifestat în toate județele“.

„Va să zică, — spune d. A. C. Cuza, — după șeful serviciului statistice generale, d-l L. Colescu, populația României — desigur : aceea românească — e în plină prosperitate, înmulțindu-se pretutindeni, căci despre o scădere a „ei undeva nu ni vorbește nimic. Din contra, ni spune „anumie că sporul excedentului înregistrat în 1903 a fost „aproape în întregime dat de Români. Și aceleași păreri, „uneori cu aceleași fraze, le exprimă șeful serviciului statistice generale, d-l L. Colescu, în lucrarea sa oficială, „pe anul următor, adresată Ministrului Domeniilor de pe atunci (d. I. N. Lahovari) : Raport asupra mișcării populației românești în anul 1904, în care cetim :

„Analiza mișcării populației din 1904 ni dovedește dela „început că procesul demografic a fost favorabil țării.

„Deși băntuită de o secetă cumplită... a dat un spor considerabil de născuți asupra morților“.

„Sporul populației se face într-o proporție de 15,17 la 1000 de suflete. Un asemenea coeficient nu se întâlnește decât în țările europene cele mai avantajate supt raportul înmulțirii populației“....

„Excedentele înregistrate în 1903 și 1904 dovedesc că de puțin întemeiate sunt opiniile acelor care privesc cu pesimism mersul populației din România“..... „Nașterile mosaicilor continuă a scădea dela un an la altul, ceea ce e în legătură cu curentul de emigrare al populației de acest rit. (In anul 1904 au emigrat 3896 de Evrei“).

Iată dar în ce fel, optimist, era prezentată situațiunea, cu toate că, după cum se observă mai departe, pe baza statisticelor oficiale, în toată Moldova de ex. în 1870—79, populația românească scade cu 19.687, iar cea evreiască crește cu 14.153 de suflete. Aceasta era adevărata situație a populației românești, care însă, după cum am văzut, a fost ascunsă cu atâta lux de expresiuni optimiste în coeficientul general de creștere, **nedeosebit pe naționalități** și în care, se înțelege, excedentul, cel puțin pentru Moldova, era al Evreilor, **nu al Românilor**.

Față de constatarea acestei flagrante contradicții între realitate și felul cum ea a fost expusă, cine ar mai putea să se îndoiască, de intenția unei mistificări a adevărului, mai ales dacă luăm în considerare insistența cu care în toate rapoartele, prin fraze stereotipe, s'a accentuat creșterea mare a populației în general, alături de pretinsa scădere a populației evreiești? Evident, pericolul trebuia acoperit, și a fost acoperit cu autoritatea cea mai competentă, din punct de vedere oficial, cu rapoartele Șefului Statisticii Generale, în care concluzia de căpetenie era, precum am văzut: „Excedentele dovedesc că de puțin întemeiate sunt opiniile acelor care privesc cu pesimism mersul populației din România“...

Se înțelege: pesimismul acelor patrioți cari vedeau și semnalau pericolul, nu trebuia să trezească atenția gu-

vernantilor, cari, in actiunea lor, ani si zeci de ani dearau
 dul erau adormiti cu optimismul d-lui Colescu, care afir-
 ma invariabil, in fie care an ca „un asemenea coeficient
 nu se intalneste decat in tarile europene cele mai avanta-
 giate supt raportul inmultirei poporatiei...”

Dar, d-l Colescu a facut școală. Căci, în adevăr, iată
 cum un alt reprezentant al Statisticeii din România, d-l
 N. T. Ionescu, fostul șef al biroului statistic din Direcți-
 unea Sanitară, iar acum succesor al d-lui Colescu în cali-
 tate de Director al Statisticeii Demografice Generale mu-
 tată la Ministerul de Interne, dovedește acelaș sistem de
 acoperire a mișcării poporatiei jidovești, precum și acelaș
 optimism ca și predecesorul său. De altfel evoluția și pro-
 gresul făcut de acest nenorocit sistem de mistificare și a-
 coperire a adevărului are o mare importanță pentru con-
 tribuția ce încercăm a o aduce la lămurirea marelui pro-
 bleme ce o punem în discuție. Se va vedea astfel cu câtă
 stăruință folosindu-se în cel mai bun caz inconștiența u-
 nora, adevărul este acoperit și, mai mult încă, afirmațiuni
 și concluzii cu totul contrare acestui adevăr influențează
 dăunător credințele și mentalitatea în chiar cea mai im-
 portantă chestiune națională.

Iată de ex. ce se constată, în aceeași lucrare citată, cu
 privire la felul de a publica rezultatele de către d-l N. T.
 Ionescu, care fiind la Direcția Sanitară în anul 1908, pu-
 blică în raportul anual mișcarea poporatiei pe acel an,
 fără a indica naționalitățile și trăgând apoi concluzia —
 se înțelege — ca și superiorul său, că **am înregistrat ex-
 cedente**. Astfel d-l Ionescu vorbind de Iași, arată următo-
 rea situație strălucită — după d-sa, — a creșterii popo-
 rației :

Născuți	Morți	Spor Natural
2.292	1.969	323

Când însă d. Prof. Cuza cercetează pe același an datele dela starea civilă, după religione, constată următoarele :

Ortodoxi			Jidani		
Năsuți	Morți	Diferența	Diferența	Morți	Năsuți
1.308	1 384	76 —	+ 399	585	984

Așa dar nu numai că mișcarea populației românești pe anul 1908 nu a înregistrat un excedent, care să îndreptățească concluzii optimiste, precum rezultă din raportul d-lui N. T. Ionescu, dar populația românească se dovedește a fi chiar în descreștere cu 76 de suflete în timp ce populația evreiască este aceea care dă excedentul d-lui Ionescu, fiind în creștere, precum se vede mai sus, cu 399 de suflete.

Față de această constatare, care se face și pentru d-l N. T. Ionescu ca și pentru d-l Colescu, e firesc să ne întrebăm: cărei cauze se datorește ?

Rămâne ca cititorii să răspundă după ce vor lua cunoștință și de constatările pe care le-am făcut noi, ulterior celor relevate mai înainte de alții.

În adevăr, nefiind stabilită de nimeni vre-o răspundere pentru modul tendențios în care au fost lucrate statisticele și rapoartele și, pentru ca nimeni să nu mai aibă puțința de a descoperi adevărata situație, conducerea serviciului nostru statistic a adoptat definitiv sistemul de a nu comunica în lucrările sale niciodată cifrele repartizate pe naționalități sau religii.

Astfel, ultima statistică în care s'au publicat datele pe religii și naționalități a fost aceea din anul 1899, după care, toate, dar absolut toate, publicațiunile demografice au fost lipsite de această repartitie și întocmite cu cea mai vădită intențiune de a nu se putea cunoaște ceia ce este mai esențial: mișcarea populației românești în comparație cu naționalitățile convețuitoare. În acest fel

este întocmit Dicționarul Statistic, făcut după recensământul din 1912, care este mai mult o monografie administrativă decât o lucrare de statistică demografică. De asemenea și anuarul statistic al României, pe 1914—1915, este întocmit, în ce privește mișcarea demografică, în așa chip încât e cu neputință de a se cunoaște raporturile dintre populațiile diferite ale țării. Astfel, la pagina 21 sunt publicate cifrele născuților pe o decadă după religii: iar la pag. 23, unde urmează cifrele morților, cu ajutorul cărora s'ar putea constata diferențele între născuți și morți pentru a se ști care dintre naționalități au excedente și care deficite, — datele nu mai sunt trecute pe religii, după care s'ar vedea și naționalitățile, ci sunt trecute global și nu pe aceeași decadă, ci pe două la un loc. În felul acesta creșterile constante și progresive ale mozaicilor față de descreșterile ortodoxilor, nu sunt împărtășite publicului și factorilor conducători ai țării.

Dar, pentru a nu se crede că cele arătate mai sus ar fi numai erori incidentale sau rezultate numai din o tendință personală a fostului director general al statisticii demografice, dispărută odată cu retragerea sa, cităm mai jos și alte exemple, din care se poate vedea lămurit că ne aflăm în fața unei adevărate tradiții de mistificare adoptată în acest important serviciu al țării.

Actualul director al statisticii demografice d-l N. T. Ionescu ține în anul 1922 la Craiova, sub auspiciile serioase ale revistei „Arhivele Olteniei“, o conferință despre „Țara Noastră“, în care, se înțelege, potrivit calității sale oficiale, vorbește despre starea demografică a României întregite. Avem dreptul deci să ne așteptăm a obține din datele întrebuintate de d-sa, izvoarele cele mai sigure, întrucât, dacă nu le-ar avea d-sa, atunci cum le-ar putea avea alții? Iată însă ce precisiuni găsim în acea conferință, publicată în „Arhivele Olteniei“ la pag. 326:

„Pe acest întins pământ al Noului Românii trăiesc cam „vre-o 16 milioane locuitori. Zic: cam. Această nesigurantă indică iarăși un aspect nou. Altădată se știa cu

„exactitate câtă populațiune are o țară și, în vechia Românie se înfăptuise în 1912, un recensământ general, care „a rămas ca o monumentală lucrare, datorită străduințelor eruditului statistician d-l L. Colescu“.

„În acea vreme se constatare că țărișoara noastră numără 7,234,912 suflete“.

Așadar e vorba de „străduințele eruditului statistician doctor Leon Colescu“, — pentru „monumentala sa lucrare“ . . . Gratitude plată, se va zice, față de antecesor. Desigur că da, și nu ni preocupă izvoarele ei. Pe noi ni interesează consenzul între predecesorul a cărui tendință am constatat-o și succesor, a cărei predispoziție de asemenea o prevedem din atmosfera de autoritate necontestabilă pe care încearcă a o crea în jurul statisticilor mistificătoare care constituie punctul său și voințe a fi și al altora, de orientare.

Dar relevând aceasta, mergem mai departe, pentru a vedea în adevăr cum servește de bază această monumentală lucrare. Și iată cum ne arată însuși d-l N. T. Ionescu, în a sa conferință :

„La sfârșitul fiecărui an următor, se adaogă cu grije „sporul natural al populațiunii, adică acel rezultat între „plusul nașterilor asupra deceselor, așa că se calculase că, „la 1 Ianuarie 1916, — anul istoric — aveam 7,897,311 locuitori, . . .“

Așadar, pentru a cunoaște numărul populației pe anul 1922, de ex., șeful statisticii demografice va aduna „cu grije“ sporul natural al populațiunii, adică plusul nașterilor asupra morților din fiecare an. Atât și nimic mai mult. Dar plusul pe care-l aduc în fiecare an neconținutele imigrațiuni de străini, cum însuși d-sa recunoaște la pag. 329, unde spune : „și știm că vin neconținut străini cari găsesec acei condițiuni de existență și inavuțire . . .“ nu trebuiește adunat cu aceiași grije ? Dar scăderile de Români, datorite campaniilor din 1913 și 1916—1919, în care, evident, numai ei au murit, iar nu străinii, după cum chiar d-sa spune la pag. 327 : „In timp ce nașterile s'au împuținat.

numărul morților a crescut enorm“...., nu trebuiese ținute în seamă ?

Evident, nu ; căci ar eși la iveală numărul prea mare al străinilor precum și proporția spăimântătoare a descreșterii populației românești față de cea străină și, se înțelege, atunci, „monumentala lucrare“ nu ar mai fi în continuare și tot atât de erudită ca aceia a predecesorului său ...

Și cât de credincios este Directorul actual al Statisticeii demografice vechiului sistem de mistificare putem constata tot din mai sus citata lucrare, în care nu s'a sfiit de a-și risca reputația personală, numai pentru a nu da rezultate contrare tendinței tradiționale. Astfel vedem că la pag. 332, vorbind de numărul străinilor din România dinaintea de războiu, d-sa spune :

„Inainte de războiul nostru national trăiam în țărișoara „veche cu aceleași neamuri cu care trăim și acum în România Nouă. Numai că ei erau atunci în număr mult „mai restrâns, de abia vre-o 210,000 străini propriu ziși și vre-o 230.000 evrei, în total nici o jumătate de milion“.

Mai întâi să observăm cât de lămurit se învederează mentalitatea predominantă în grija cu care Evreii sunt distinși de celelalte naționalități conlocuitoare, prin aceea că ei nu sunt pentru Directorul Statisticeii demografice „străinii propriu ziși“, cum sunt denumiți ceilalți. O distincție asadar, care îi apropie de drepturile autochtonilor.

Și pentru că, evident, această apropiere nu trebuie să înspăimânte prin numărul mare al noilor și veritabililor descendenți din Romani, d-l N. T. Ionescu, are grija de a le micșora și numărul, în disprețul chiar al datelor stabilite de înuși serviciul statistic a cărui conducere a moștenit-o. În adevăr, d-sa afirmă că, înainte de unirea tuturor provinciilor românești, vechiul regat avea numai 230.000 de Evrei. Or, în anul 1899, adică cu douăzeci de ani mai înainte, chiar după publicația statistică oficială, numărul lor era de 266.652, ceea ce însemnează că, dacă ar fi

să luăm de serioasă afirmația actualului șef al statisticii demografice, numărul Evreilor în loc să crească cu 50 la sută, cum în aceeași statistică dela 1899 se afirmă că ar fi proporția de creștere a acestui neam în două decenii, numărul lor să fi scăzut cu 36,652 de unități, fără nici o cauză, întrucât în acest interval nici o epidemie specială pentru ei nu a fost, nici o emigrare a lor nu s'a întâmplat, ci din contră au fost în continuare imigrațiunile și nici starea materială, din nefericire pentru noi, nu li s'a înrăutățit.

Este evident, așadar, că afirmațiunea aceasta neadevărată a Șefului Serviciului Demografic al țării a fost făcută cu intențiunea de a prezenta în public un număr mai mic al populației evreiești.

Dar, dacă este așa, atunci, cu drept cuvânt, ne punem întrebarea că ce încredere se mai poate avea în rezultatele date în mod oficial în materie de statistică demografică? Desigur, nici una, și de aceea, cu toate gretățile ușor de înțeles, ne vom folosi de alte criterii de orientare cu privire la adevărata situație demografică a țării. Și, pentru a învedera și mai mult utilitatea întreprinderii noastre, dăm mai jos și următoarea dovadă despre îndărătnicia și îndrăsneala în acelaș timp cu care se persista în ascunderea situației reale, în loc de a se face cunoscută cât mai deplin și conștiincios.

În anul 1920 funcționa ca Director al Serviciului Statistic Regional al Transilvaniei un neobosit și conștiincios muncitor d-l Prof. C. Martinovici. D-sa, luând în cercetare amănunțită și așa cum regulile unei statistici demografice cer mai ales în o țară cu populații diferite, — creșterea și descreșterea populației în Transilvania și Banat după confesiuni și naționalități, a ajuns la niște constatări cu deosebire importante pentru neamul nostru. Și, pentru a nu rămâne fără urmare asemenea prețioase constatări, d-sa a semnalat rezultatele cercetărilor făcute, printr'un raport, Direcțiunii Generale a serviciului său.

adica tocmai serviciului de a cărui activitate ni-am ocupat mai sus.

Raportul acesta găsit de noi în arhiva Serviciului din Transilvania, poartă N-rul 972 din 14 Iunie 1920, și cuprinde, între altele, următorul extrem de important pasagiu :

„Este foarte interesant să vedem cum se repartizează „acest excedent pe diferite religii pentru a constata „potența etnică a diferitelor rase conlocuitoare în aceste „orașe. Pentru a învederea aceasta dăm mai jos natalitatea, „mortalitatea și excedentul cifrei absolute și pe neligiuni?

Religiunile	Natalitatea	Mortalitatea	Excedente și deficite
Greco-orientali -- {	1125	1423	- 298
Greco-cat. --- {	1047	1060	- 13
Romano-cat. --- --- --- ---	3287	3091	+ 196
Luterani --- --- --- ---	549	483	+ 66
Reformați --- --- --- ---	2324	1935	+ 389
Unitari --- --- --- ---	71	61	+ 10
Mozaici --- --- --- ---	1331	921	+ 410
Alte religii --- --- --- ---	68	61	+ 7
Total --- --- --- ---	9302	9035	767

„Tabloul acesta ne pune în fața unei crude realități, ce „trebuie să ne îngrijoreze în mare măsură din punct de „vedere național. Anume vedem că în orașele municipale „toate religiunile prezintă un excedent de natalitate, care „este mai mare la mozaicii cu 410 suflete, urmează apoi „reformații cu excedentul de 389, romano-catolicii cu un „spor de 196 suflete, luteranii cu un spor de 66 suflete. Alte religii cu un excedent de 7 suflete, numai greco- „orientalii și greco-catolicii, cu un cuvânt **Românii**, pre- „zintă un excedent DE MORTALITATE de 311 suflete, „cu alte cuvinte, numărul absolut al Românilor scade,

„cătă vreme numărul celorlalte naționalități sporește în mod natural cu 1078 suflete“.

„Nu ne îndoim că Resortul ocrotirilor Sociale va aprecia îndeajuns aceste constatări pentru a lua toate măsurile de asistență socială pentru a curma acest fenomen patologic ce se manifestă în orașele noastre municipale“.

(ss) C. MARTINOVICI

Dir. Statisticeii Regionale din Transilvania

Iată dar cum vorbește un conducător de statistică conștiincios, folosind datele ce le câștigă nu pentru a mistifica sau a trage concluzii false, ci din contră, pentru a-și face datoria de adevărat veghetor al intereselor naționale, ca o santinelă credincioasă, semnalând fără nici o rezervă pericolele ce le constată și cerând a se lua măsuri; iar nu ca dnii Colescu și Ionescu, cari s'ar fi mărginit precum au dovedit-o la constatarea excedentului brut, trăgând concluzii optimiste și înșelând factorii conducători și opinia publică la adăpostul atmosferei de erudiție ce și-o creiază reciproc.

Dar totuși, influența nefastă a acestei tendințe nu a crutat nici munca demnă de toată lauda a d-lui Prof. Martinovici, întrucât, urmându-și cu o vinovată stăruință opera de mistificare — pentru care nu ar trebui să întârzie sancțiunile, — Direcțiunea Statisticeii Generale Demografice a refuzat publicarea raportului de mai sus, cu toate că în Buletinul Statistic trebuia să apară și acest raport cum au apărut și celelalte rapoarte ale Statisticilor regionale. Și de asemenea, nici în raportul anual al dărei de seamă despre mersul demografic al populației țării pe 1920, importanta constatare a d-lui Martinovici nu a fost relevată.

Iată, prin urmare, în ce condițiuni se lucrează la serviciul nostru statistic, adică la acel post de onoare, la care fără odihnă trebuie să se vegheze pentru a se înregistra cele mai sincere și reale semne despre felul cum merge

și progresează populația românească. Și am ținut ca să fie cunoscut acest fel de a lucra, înainte de a intra în cercetarea noastră, care, fatal, nu a putut să aibă alte date decât acelea care, după cum am văzut, sunt împărtășite publicului, — pentru ca astfel pe deoparte să fie justificate atât rezervele cât și deducțiunile ce vom fi siliți a le face asupra cifrelor date, iar, pe de alta, să se cunoască, odată cu celelalte aspecte ale gravității problemei ce ne preocupă și acesta al ascunderii ei prin mistificare, falsificare și tănuire a adevăratei situații.

„Soarta popoarelor — zice un cugetător modern — e hotărâtă de influențe psihologice și de necesități economice. Cele dintâi determină gândurile și credințele, din care derivă conduita. Celelalte fixează condițiunile materiale ale existenței“.

„Aceste mari legi psihologice și economice sunt inflexibile. **Violarea lor e totdeauna ispășită“.**

Da, o influență psihologică, dintre cele mai puternice constituie concluziunile și rezultatele ce se urmăresc prin cifrele statistice pentru conducerea țărilor, întrucât această influență determină gândurile și credințele cu privire la probleme politice și acestea dau naștere conduitei ce se adaptează față de aceste probleme. Cât privește a doua lege psihologică, după denumirea dată mai sus, și anume **necesitățile economice**, de asemeni, întrucât marea problemă națională ce ni preocupă e prin însăși originea și fondul ei una economică, este evident că violarea și a acesteia, prin nesocotința la care ne îndrumează mistificările statistice de care ne-am ocupat, nu va putea rămâne neispășită. Durerea cea mare este însă că, în ce privește soarta popoarele, greșelile mari nu se răsfrâng totdeauna și în întregime asupra generației ce le comite și care ar merita să sufere urmările, ci asupra celor ce urmează și care nu moștenesc decât aceia ce noi suntem în stare a conserva și înmulți din moștenirea primită la rândul nostru dela înaintașii noștri.

Am moștenit din punct de vedere al populației o stare

de lucruri — deși precară din cauza nedreptăților istorice — totuși suficientă pentru a nu fi intolerabilă și pentru a permite nelijențe și inconstiențe ca acele constatate mai sus. Să fim mulțumitori generațiilor înaintașe că, îngropate sub grele jertfe, ni-au strecurat prin atâtea primejdii, lăsându-ne puțința ca, în clipa de răgaz pe care integritatea teritorială ni-o dă, să ne refacem omogenitatea națională, până în prezent nu din cauza noastră pierdută.

Aceasta însă, nu prin ascunderea adevărului și a crudei realități vom dobândi, ci, din contra, prin cercetarea și cunoașterea lui.

II.

CELE DOUĂ ELEMENTE DE INSTRĂINARE

Fenomenul scăderii și instrăinării populației țării noastre e general constat, cu excepția, deocamdată, a Olteniei și Munteniei de Vest. Cu origini și cauze istorice diferite, atât în vechiul regat cât și în provinciile desrobite, el constituie, față de unitatea națională o problemă capitală, de rezolvirea căreia atârnă cu desăvârșire triumful și pentru neamul nostru, în mod efectiv, a principiului naționalităților în virtutea căruia s'a făcut noua orânduire a omenirii.

De altfel, din acest punct de vedere, pentru noi, spre deosebire de alte neamuri mai norocoase, principiul naționalităților trebuie să aibă o dublă aplicare. Căci nedreptatea istorică nu ni-a răpit în decurs de zece veacuri numai puțința de a vieții laolaltă în cuprinsul granițelor firești abia acum dobândite; ci, ca o urmare a acestei nedreptăți și-a împilărilor de tot felul, ni-a impus și alterarea omogenității naționale, fie prin seriile nesfârșite de elemente intruse în cuprinsul nostru anume pentru a ne desnaționaliza, fie prin invazia lentă, dar

cutropitoare, a Evreilor, parazitari și cu tendințe dominante.

Astfel, în vechiul regat fenomenul acesta are numai origina din urmă, a invaziei evreești, în timp ce în provinciile ce-au fost robite, în afară de această invaziune — caracteristică Europei răsăritene — originea stricărei omogenității populației este, după cum am mai spus, și acțiunea de colonizare a dominanților. Dar, în timp ce această origină e dispărută odată cu încetarea stărilor de fapt care au creat-o, după o perioadă de tranziție, teoretic ar fi să-i dispară și efectele, — cealaltă, invaziunea evreească, isvorâtă din o stare de fapt care, departe de a fi încetată, este în plină prosperitate către ținta finală apropiată, continuă și va continua să fie o puternică și permanentă primejdie.

Așadar, un concurs de împrejurări istorice, fatal, a pus în calea noastră, a firestei consolidări și dezvoltări naționale, două elemente protivnice nouă, și anume: **resturile naționalităților odinioară stăpâne și elementul internațional evreesc.**

Și este de observat că, deși acțiunea iridentă a celui dintâi element e într-o firească contradicție, în ce privește scopul urmărit, cu acțiunea de dominație a celui de al doilea element, totuși găsește în acesta un puternic sprijin, întrucât, deocamdată, au un scop comun: **distrugerea noastră.**

Din această cauză problema scăderii populației românești și înmulțirea străinilor formează un singur obiect în cercetarea demografică ce o facem, urmând ca apoi, în cercetarea politică a acestui fenomen și a urmărilor sale, — plecând dela premiza sigură: că ori de câte încurajări și ori de câtă rezistență ar dispune foastele minorități dominante, vor cădea și ele victimă a dominației evreești, — să cercetăm, în urmă, primejdia finală: **această dominațiune.**

III.

SITUAȚIA DEMOGRAFICĂ ÎN VECHIUL REGAT

Pentru vechiul regat, după cum am arătat, fenomenul scăderii populației românești și înmulțirii celei străine, are un singur izvor: invaziunea evrească și acapararea prin ea a mijloacelor de existență.

Încă din cele dintâi cercetări statistice s'a putut constata fenomenul demografic de mai sus. Iată de exemplu cum arăta acest fenomen, fostul ministru și cunoscutul economist, repausatul **P. S. Aurelian**, în cartea sa de economie politică „Terra Nostra“, încă din anul 1880, la pagina 22:

„Și în privința nașterilor avem de observat un fenomen unic pentru țara noastră; în adevăr, în orașul **Botosani** s'au născut **508 ortodocși** (vorbea de anul 1871). Iară **israeliți 671**; în Iași numai **1099 ortodocși** iară **israeliți 1999**; în Roman **268 ortodocși** și **275 israeliți**; în Făl-guțeni **126 ortodocși** și **275 israeliți**, adică îndoit și jumătate de cât românii; în Dorohoi **198 ortodocși** și **322 israeliți**.

„Astfel dară în patru orașe capitale ale țării nașterile celor copii români sunt inferioare celor de copii israeliți!”

Și mai departe: „Dorința de a cunoaște dacă mortalitatea este aceeași între ortodocși și israeliți, ne-a îndemnat a compara nașterile și mortile în orașele unde se află mai mulți israeliți; rezultatul a fost că în aceste orașe pentru populațiunea Română (mortile covârșesc nașterile; iară pentru israeliți nașterile covârșesc mortile; cu alte cuvinte pe când populațiunea română descrește, israeliții se înmulțesc. Faptul merită toată atențiunea atât din punctul de vedere politic și economic, cât și igienic. Și pentru ea fiecare să poată aprecia prin sine, reproducem aici cifrele (1871):

R o m â n i				I z r a e l i ț i		
Orașele	Născuți	Morți	Excedentul Morților	Excedentul Născerilor	Morți	Născuți
Bacău ---	364	400	— 36	+ 107	146	253
Botoșani---	508	715	— 207	+ 203	468	671
București ---	4334	6230	— 1886	+ 118	369	478
Dorohoiu ---	198	227	— 29	+ 63	259	322
Iași ---	1090	1757	— 667	+ 1999	1072	927
Fălticeni---	126	154	— 28	+ 275	214	61
Piatra Neamț---	453	509	— 56	+ 228	170	398
Roman ---	268	322	— 54	+ 55	217	272

„Cadrul acestei lucrări nu ne îngăduiește a intra în „mai multe amănunte asupra populației; sperăm, cu „toate acestea, că faptele constatate sunt de ajuns pentru „a trage atențiunea românilor asupra unei chestiuni care „trebuie să ocupe în timpul de față locul dintâi în medita- „țiunile lor. Populațiunea, ca cele mai multe din chestiuni- „nile economice, își are partea sa socială și politică; atât „una cât și alta, merită toată atențiunea oamenilor de „stat; căci, înainte de toate, toată activitatea socială tre- „buește să țintească la ameliorațiunea stărei morale, in- „telectuale și materiale a populației. Pentru noi româ- „nii în particular, chestiunea populației este o chestiune „de existență și de mărire națională.“

„A favoriza prosperitatea economică și a neglija înmul- „țirea populației, este ea și cum am lucra pentru o gră- „dină până ce fructele au ajuns la maturitate, rămânând „ca alții, iar nu noi, să se folosească de dânsese“.

Iată dar încă de când, și cu ce înțelepciune, un om de știință și un bun patriot ca **P. S. Aurelian**, constatase fenomenul acesta cu desăvârșire primejdios și îl semnalase cu energie pentru a i se pune stavilă.

Cercetând evoluția acestui fenomen pentru a ni da mai bine seama de urmările și de soluțiile ce le impune, constatăm că nu datează de multă vreme, relativ, întrucât in-

vaziunea căruia i se datorește nu începe decât după anul 1839 și mai întâi în Moldova, pe care a cucerit-o treptat.

Iată în adevăr, care era la anul 1839 situația demografică *) a Moldovei :

Anul 1839 :

Județul	Ortodoxi			Jidani		
	Născuți	Morți	Diferență	Diferență	Morți	Născuți
Dorohoiu	1390	619	771 +	+ 178	55	233
Botoșani	2343	1175	1168 +	+ 272	62	334
Luceava	1315	628	687 +	+ 27	70	97
P. Neamț	1284	863	476 +	+ 53	42	95
Roman	1733	1183	550 +	+ 39	11	50
Bacău	2317	1387	930 +	+ 19	25	41
Putna	2040	1827	213 +	+ 8	20	28
Tecuci	1165	959	206 +	+ 2	2	4
Galați	883	340	348 +	+ 8	22	14
Tutova	1789	1108	681 +	+ 6	12	18
Vaslui	1803	869	937 +	+ 5	9	14
Fălciu	1429	645	784 +	+ 12	4	16
Iași	2121	938	1123 +	+ 5	52	47
Orașul Iași	674	665	9 +	+ 14	287	301
Total	22294	13411	8883 +	+ 622	673	1295

Așadar în anul 1839, populația băștinașă a Moldovei era în plină prosperitate, având o creștere de 8883 de unități, iar Evreii, abia așezați între Români, aveau o diferență în plus de numai 622 unități. Păstrându-se această proporție, este evident că, deși incomod, totuși nimic primejdios nu ar fi fost și nu ar fi ajuns să fie pentru noi. Dar, numai peste 32 de ani, și de-odată, în disproporție cu procentul de creștere normal, în anul 1871, numai în Iași s'au născut 1947 de Jidani, adică cu 652 unități mai

*) „Spiciorul Moldo-Român“.

mult decât s'au născut în toată Moldova în anul 1839. Explicația acestei creșteri nu poate să fie alta, evident, decât invaziunea din Galiția, și Rusia între anii 1839 și 1871 a unui număr mai mare de Evrei. Asemenea invaziuni s'au făcut treptat, în mai multe rânduri, justificate, în deosebi, când ele porneau din Rusia, cu numitele persecuțiuni de acolo. Se porneau atunci de peste Prut, așa cum se văd și acum de peste Nistru, valuri de „refugiați ruși”, cari cereau în numele umanității adăpost, iar când numărul lor era prea bătător la ochi, atunci simulau, așa cum fac și astăzi, tranzitul numai pe la noi spre America sau Palestina. În realitate însă, toți acești „refugiați” rămăneau prin diferite orașe ale țării și, în scurtă vreme, datorită sprijinului solidar al comunităților lor religioase, precum și extremei toleranțe, adesea ori interesată, a organelor noastre administrative, își înjghebau foarte lesnicios o existență parazitară și aducătoare de cele mai mari câștiguri în dauna bunei stări a Românilor, al căror loc în comerț și meserii în scurtă vreme l-au cucerit aproape cu desăvârșire.

Și iată, în adevăr, tabloul pe care-l dă d-l Prof. A. C. Cuza în amintita sa lucrare, în sprijinul acestei afirmații, — luând ca exemplu situațiunea orașului Iași.

În anul 1839		În anul 1909	
Români	Jidani	Români	Jidani
Băcani	115	Au mai ramas	6
Crășmari	178	„ „ „	50
Rachieri	85	Nici unul	3
Pescari	58	„ „	7
Chiristigü	18	„ „	13
Blănari	65	„ „	14
Cușmani, șăpcari, pălărieri	32	„ „	27
Măcelari	57	Au mai ramas	15
Brașoveni	18	Nici unul	7

Prin urmare în șaptezeci de ani comerțul românesc într'un singur oraș pierde 556 de elemente, în timp ce evreii iau locul acestora cu un număr aproape egal, de 521 firme, din care, potrivit sistemului în deobște cunoscut, 337 sunt numai crâșmele cu vinuri și rachiuri falsificate, pe care, precum arată tabloul, le-a sporit cu 209.

Și procesul acesta de cucerire completă a vieții noastre economice a urmat cu o persistență nedesmintită, în toate ramurile de activitate și în toată Moldova, trecând și în unele orașe din Muntenia, având ca firească urmare înmulțirea spământătoare a Evreilor, în deosebi la orașe, care dela un an la altul au început să capete înfățișarea unor orașe cu desăvârșire străine. Tot mai mult numărul Românilor dela orașe s'a împuținat, dispărând mereu firmele de neguțători și meseriași, — cari strămtorați printr'o necinstită și sălbatecă concurență, își vindeau casele, avutul adunat; copiii, tot mai puțini, din cauza sărăciei, și-i îndreptau către alte surse de câștig și, în deosebi, către funcționarism.

Iată, de ex. după datele publicate chiar de Evrei (Rupin) pe care le găsim citate în lucrarea d-lui Prof. Bogdan Duică „Românii și Ovreii“ la pag. 223, proporția în care erau stăpâni Evreii pe negoț în anul 1904 :

In județul Iași	75 %	din tot negoțul.
„ „ Botoșani	75.2%	„ „ „
„ „ Dorohoi	72.9%	„ „ „
„ „ Tecuci	65.9%	„ „ „
„ „ Neamț	60.7%	„ „ „
„ „ Roman	57.4%	„ „ „
„ „ Vaslui	55.5%	„ „ „
„ „ Falcu	55.7%	„ „ „

Aceasta era situația încă de acum două zeci de ani !

- Arendarea *) moșiilor boerilor cari petreceau în țări

*) Așa se expli ă răscoalele sângeroase din 1907.

străine încăpuse împreună cu țărănimea aproape în întregime pe mâinile Evreilor, asemenea antreprize și furniturile de stat, creindu-se astfel, alături de negustori și meșterii, o serie nesfârșită de antreprenori, furnizori, mijlocitori, bancheri, cu un cuvânt: întreaga clasă de mijloc, intermediara între clasa țărănească și clasa dirigență, menită, potrivit funcțiunii sale stabilită în organismul unei țări, să înlesnească ascensiunea elementelor selecționate, a ajuns, din contră, prin înstrăinarea sa, o pătură izolatoare.

În privința aceasta iată datele publicate de d-nii C. Ionescu și I. Popa-Burcă în „Harta Agronomică a României“ :

„În 1902 Evreii au deținut din proprietățile lor 50 Ha sub formă dearendă :

în Moldova	320.987 Ha	sau	43.07	din suprafața cultivată
„ Muntenia	114.530	„ „	8.94	„ „ „
„ Oltenia	4.945	„ „	2.02	„ „ „

Necăjiți și limitați la traiul permis de modeste salarii fixe, funcționarii, militarii, profesorii, pensionarii, etc. adică Românii, trăind în condiții inferioare Evreilor, îmbogățiți, este evident că numărul celor dintâi, cu toată necontestata superioritate prolifică a rasei, era condamnat unei micșorări vertiginoase în profitul, desigur, al Evreilor. Și, pentru a arăta cât de constant și progresiv s'a petrecut acest fenomen și mai departe, dăm mai jos următorul tabel comparativ, privitor la mișcarea demografică în orașul Iași, luat ca tip reprezentativ :

**Diferențele între nașteri și morți în Iași
de la 1866 la 1919**

Anii	Diferențe		Anii	Diferențe	
	Ortodoxi	Evrei		Ortodoxi	Evrei
1866--1875	- 6093	+ 2940	1898	- 257	+ 607
1876	- 7	+ 800	1899	- 156	+ 764
1877	- 276	+ 547	1900	- 139	+ 311
1878	- 361	+ 174	1901	- 145	+ 368
1879	- 504	+ 602	1902	- 150	+ 387
1880	- 255	+ 452	1903	- 66	+ 370
1881	- 31	+ 550	1904	- 28	+ 353
1882	- 224	+ 438	1905	- 273	+ 23
1883	- 217	+ 161	1906	- 67	+ 349
1884	+ 283	+ 543	1907	- 241	+ 269
1885	+ 41	+ 339	1908	- 76	+ 399
1886	- 160	+ 378	1909	- 204	+ 120
1887	- 29	+ 564	1910	- 155	+ 330
1888	- 413	+ 157	1911	- 24	+ 302
1889	- 342	+ 330	1912	+ 168	+ 487
1890	- 486	+ 651	1913	+ 69	+ 249
1891	- 523	+ 405	1914	+ 197	+ 362
1892	- 506	+ 512	1915	+ 159	+ 314
1893	- 110	+ 453	1916	- 533	+ 93
1894	- 354	+ 642	1917	- 4761	- 1270
1895	- 247	+ 761	1918	- 1087	- 344
1896	- 500	+ 427	1919	- 420	+ 234
1897	- 321	+ 756			

Dar, pentru că poate se va zice că nu aceeași stare de lucruri ar fi peste tot în partea din vechiul regat invadată de Evrei mai întâi, și pentru a arăta la aceasta obiecțiune că, din contra, cele constatate în Iași sunt valabile peste

tot dăm mai jos tabloul diferențelor între născuți și morți pe o decadă (1870—79) în toate orașele Moldovei :

Județul	Ortodoxi	Mozaici
	Deficit	Excedent
Dorohoi	— 316	+ 491
Suceava	— 436	+ 670
Botoșani	— 1961	+ 952
P. Neamț	— 879	+ 1506
Iași	— 6325	+ 6373
Roman	— 876	+ 476
Bacău	— 1194	+ 648
Vaslui	— 155	+ 1770
Tecuci	— 373	+ 15
Fălciu	— 221	+ 573
Tutova	— 641	+ 361
Putna	— 2164	+ 578
Covurii	— 4148	+ 40
Total	— 19.687	+ 14.153

Prin urmare fenomenul decreșterii populației românești și înmulțirea celei evreiești este dovedit că s'a produs uniform, peste tot unde invaziunea Evreilor a ajuns. În Moldova mai înainte, pentruca, apoi, să se producă și în restul țării, cu direcțiunea Nord Est spre Vest.

Analizând însă rezultatele totale ale tabloului de mai sus, constatăm că, distanța numerică ce s'a pus între populația românească și cea evreiască în decada cercetată este de 33,840 de unități, adică 19,687, cât pierd Românii, plus 14,153, cât câștigă Evreii. Ceia ce însemnează că, — în 5 decenii, — fără adaosurile la Evrei a imigrantilor, a procentului de creștere, din an în an, al nașterilor datorită excedentelor precedente și fără scăderile la Români datorite fenomenului invers ce se petrece la noi, precum

și acele datorite războaielor din urmă, — numai în Moldova distanța numerică între deficitul nașterilor față de morți la Români și excedentul dat de Evrei, urmează a fi în anul întregirii de 170.000 unități!

De altfel nici Evreii nu neagă evidenta lor creștere din România. Iată în adevăr datele pe care le culege d. Prof. Bogdan-Duică în lucrarea citată :

„În Martie 1908 statistica ovreiască *) avea despre România datele următoare: Până la sfârșitul veacului XVIII-lea numărul Ovreilor era mărginit el creșea în veacul XIX mai ales în urma inigrației din Rusia și Austria. Emigrația trebuie să fi fost mai tare între 1831 și și 1838. Măsurile administrative slăbise curentul imigrației. Totuși dela 1859 până la 1899 Ovreeii s'au sporit cu 98.74 la sută pe când în aceeași epocă creștinii au crescut numai cu 52.52 la sută“....

Aceste date publicate de Evrei sunt identice cu acelea publicate în „Recensemântul General al Populațiunei României“, care s'au făcut în 1899 și publicat la 1905 sub răspunderea d-lui L. Colescu, Directorul Statisticii.

Fiind date apoi și în publicațiile oficiale ale organizațiilor evrești înseamnă că nu sunt contestate de ei. Că ar putea fi contestate de noi este evident, după spiritul ce-am constatat anterior că domnește în serviciul nostru statistic. Totuși, în calculele care urmează să le facem pentru a găsi cifra probabilă a acestei populații, le vom lua drept criterii de orientare, tocmai pentru a nu lăsa loc bănuielii de exagerare.

Pentru a cunoaște numărul străinilor și în deosebi al Evreilor, ca cei mai numeroși, în vechiul Regat, după unire, — publicațiunile serviciului statistic nu ne pot ajuta. În aceste publicațiuni de după 1899, s'a renunțat definitiv, după cum se vede, ca să se repartizeze populația țării după naționalități și religii. S'a luat sistemul publicării unor „Dicționare.. Statistice“ numite, dar care,

*) Die Juden in Rumänien (Berlin) 1903.

în realitate, sunt administrative, întrucât ni se arată pe județe tot ce se găsește în ele, ca instituții publice și private, monumente, drumuri, etc., numai structura populației nu.

S'a găsit deci metoda de a se ascunde situația cu adevărat demografică a țării.

Nu ne rămâne decât să pornim dela publicația din 1899, unde ni se dă, ca ieșit din numărătoare, numărul Evreilor, despre cari se știe cum se ascund la recensământe, — la 266.652 suflete.

Făcând o comparație între numărul dat la 1860 se constată următoarea creștere a Evreilor :

La 1860 erau 134.168 iar la 1899 : 266.652 crescând deci cu 132.168.

Așadar, în patru decenii — numai prin creștere naturală, au sporit într'o proporție de 98.7 la sută.

După două decenii, adică în 1919, e logic deci să atribuim Evreilor o creștere de jumătate din procentul pe 4 decenii, ceiace ar face cam 400.000.

Putem oare lua ca veridic numărul acesta dacă ținem seamă, pe lângă considerațiile serioase constatate mai înainte cu privire la sinceritatea statisticelor, și de realitatea văzută în fiecare zi și care, evident, contrazice izbitor numărul de 400 mii ?

Desigur că nu, și de accia trebuie să procedăm la o verificare.

În publicația oficială a recensământului, cu tot meșteșugul întrebuintat pentru a se ascunde adevărul, găsim un foarte prețios tabel. Anume, la pag. XIX se dau excedentele anuale de nașteri asupra morților pe perioada de la 1859 și până la 1899, anul recensământului. Or, precum se afirmă chiar și în comentarul respectiv, suma acestor excedente pe întreaga perioadă este de 1.762.286, în timp ce creșterea reală — după numărătoare, a populației la 1899 față de 1859 este de 2.091.842.

Se vede, prin urmare, o diferență de 329.356. Și, precum în acelaș comentar se afirmă, această diferență nu poate

ca să fie decât cifra celui de al doilea izvor de creștere a populației, și anume **imigranții**, știut fiind că numai două sunt cauzele de creștere: sporul natural, prin nașteri, și adăosul, prin imigrări.

Serviciul statistic n'a înregistrat însă, și nici acum nu o face, mișcările de imigrare și emigrare. Când însă se verifică, ca mai sus, sporul total cu acel natural se constată o diferență și numai așa se poate vedea cifra imigranților. Așa se face că se constată în perioada dela 1859 la 1899 diferența de 329.356. Și desigur că, dacă s'ar fi putut aduna datele de stare civilă și înainte de 1859, s'ar fi putut constata că în realitate erau în țară mai mulți străini decât îi arătau repartițiile statistice.

Și ne confirmă aceasta însuși d. Colescu, care spune, la pag. XX :.... „la coeficientul de creștere a populațiunii „mai contribuie și faptul imigrațiunii continue, ce s'a urmat în România, țară primitoare, care atrage, prin bogăția izvoarelor sale economice, numeroase brațe și inteligente din statele străine... Am arătat mai sus cum din „comparațiunea numărărilor de la 1859 și 1899 rezultă „că în acest interval s'a stabilit **minimum 329.356 străini „veniți din afară“.**

Dacă e așa, de ce nu au fost și aceștia adăogați în tabelele publicate alături de sporul natural al creșterilor străinilor cari erau numărați și înregistrați ?

O vom face noi acum pentru Evrei, fiind, firește, cei mai numeroși. Și anume să admitem, minimum, un procent de 70 la sută Evrei dintre toți imigranții. Aceasta înseamnă că, dela 1859 și până la 1899, pe lângă creșterea naturală de 132.484 unități a celor 134.168, cât erau la '59, trebuie să mai adăogăm și creșterea prin imigrare, adică 230.549.

Rectificăm, așadar, numărul de 266.652, cât a fost trecut populația evreească prin statistica dela 1899, cu 230.549 unități; adică numărul veridic al populației evreiești în 1899 se ridică la circa 497.201 suflete.

Pentru a afla numărul probabil al Evreilor în anul

1919, adică după două decenii, aplicăm procentul de spor natural numai, întrucât nu avem excedentele nașterilor pe acești ani spre a deduce și numărul imigranților. Sporul natural, așa cum a fost constatat după 4 decenii, fiind de 98,7, pentru numai 2 decenii, urmează să fie pe jumătate, ceea ce face un spor de 245.120; adică în anul 1919 Evreii din vechiul regat se ridicau la numărul de 742.321, cel puțin, întrucât nu am avut putința de a adăoga și imigrațiunile.

Să vedem acum cum este repartizată această masă de străini în cuprinsul vechiului regat.

Invaziunea venind din Galiția și Rusia, în primul rând Moldova a fost ocupată și de acolo s'a întins și în Muntenia, ajungând, în număr mai mic, dar crescând, și în Oltenia. În cucerirea aceasta, orașele au fost cele dintâi obiective. Astfel, orașele Moldovei sunt cu desăvârșire copleșite de Evrei. Cluj / Central University Library Cluj

Din cauza numărului mic ce s'a scos în toate statisticele publicate și procentajul făcut pe orașe și pe regiuni e greșit. Totuși, ne putem orienta, rectificându-l.

În publicația oficială a statisticeii pe 1899, în care după cum am spus, sunt unele tabele pe religii, găsim următoarea repartitie procentuală pe regiuni. Astfel: pentru toată țara se dă proporția de 4,5 la sută; pentru toate orașele 19 la sută; iar pentru orașele Moldovei 38,7 la sută. Se înțelege însă că acest procent a fost calculat pe numărul de 266.652, cât a fost evaluat de serviciul statistic numărul total. Totuși și așa redusă această procentare ne arată în-deajuns felul de repartitie, înegal și înăbușitor pentru Moldova.

Aplicând însă procentajul acesta cu numărul de 497.201, care este precum am văzut, cel apropiat de realitate, ajungem la următorul rezultat:

Dacă din toată populația urbană a Moldovei, care la 1899 era de 331.974 suflete, Evreii cari au fost numărați, ocupau o proporție de 38.7 la sută, adică 128.473, însemnează că față de totalul lor din întreaga țară — care fusese dat 266.652 — erau în Moldova 48.2 la sută, căci aceasta e proporția dintre 128.473 și 266.652. Așadar, fiindcă din totalul Evreilor din întreaga țară 48.2 la sută ocupau orașele din Moldova și fiindcă acest total nu e de 266.652 ci de 497.201, însemnează că numărul de Evrei cari erau în adevăr în orașele Moldovei se ridică la 239.650, adică 72.1 la sută din totalul populației urbane a acestei părți de țară, care nu era mai mare de 331.974 suflete. De asemenea și procentul mediu la populația întreagă a țării se rectifică dela 4.5 la 8.3. Și, în adevăr, acest procent corespunde și evaluării anterioare a populației totale evreiești pentru anul 1919, pe care am găsit-o la 742.321 suflete, întrucât, dacă l-am aplica numărului probabil al populației totale a țării din 1919 de circa 8.000.000 suflete, ni-ar da pentru Evrei un total de 684.000, adică numai cu 58.000 mai puțin de cât am găsit prin calculul anterior, și care reprezintă cel puțin sporul natural, în 20 ani.

Ce repartiție urmează a fi în anul 1919 pe orașe a celor 742 mii de Evrei, e lesne de înțeles, chiar dacă am păstra-o pe aceia ce-am calculat-o pentru 1899. Cu atât mai caracteristică urmează însă să fie atunci când facem următoarele constatări :

1) Poporația evreiască are un coeficient de creștere naturală continuă cu mult mai mare decât al populației românești. Iată, în adevăr, de exemplu, care este în 1913, comparativ, proporția creșterilor naturale, la orașe, între Români și Evrei :

Țara, Diviziuni istorice, Orașele și Târgurile	Proportia excedentului la ‰		Țara, Diviziuni istorice, Orașele și Târgurile	Proportia excedentului la ‰	
	Români	Evrei		Români	Evrei
România	+ 6.1	+ 13.7	Piatra Neamț	+ 6.2	+ 18.3
Moldova	+ 2.1	+ 12.8	Roman	- 0.6	+ 12.1
Muntenia	+ 7.5	+ 15.9	Târgul Frumos	- 4.9	+ 23.7
Oltenia	+ 5.8	+ 12.3	Tecuci	+ 9.1	+ 21.8
Dobrogea	+ 10.4	+ 16.4	Vaslui	+ 2.7	+ 21.4
Bacău	+ 1.4	+ 8.9	Brăila	+ 7.4	+ 18.1
Bârlad	- * 1.2	+ 18.2	București	+ 6.6	+ 14.6
Botoșani	- 1.1	+ 13.6	Călărași	- 3.8	+ 18.9
Dorohoi	+ 1.4	+ 25.0	Constanța	+ 4.0	+ 27.2
Fălțiceni	+ 2.3	+ 9.4	Craiova	+ 0.7	+ 9.5
Focșani	+ 3.5	+ 12.3	Mizil	+ 7.1	+ 26.
Galați	+ 5.2	+ 8.9	Pitești	- 2.0	+ 20.5
Hârâu	- 3.8	+ 14.4	Râmnicul-Sărat	+ 6.4	+ 16.6
Huși	+ 2.5	+ 21.1	Râmnicul-Vâlcea	+ 8.9	+ 28.
Iași	- 3.4	+ 7.8	Târgoviște	+ 9.0	+ 15.9
Mihăileni	+ 2.9	+ 13.1	Târgul-Jiu	+ 4.3	+ 14.5
			Turnul-Măgurele	+ 7.1	+ 45.5

Aceasta este proporția înmuțlirii numai pe cale naturală, la orașe, a Românilor în comparație cu aceia a Evreilor. Și este, după cum se vede, foarte tristă, așa precum de altfel, un român din serviciul statistic, d. I. Scărlătescu, care semnează raportul asupra mișcării populației pe anul cercetat, o arată prin următoarea încheere :

„Tot cu excedente de morți, în ce privește populațiunea ortodoxă se prezintă și orașele : Bârlad, Botoșani, Hârâu, Iași Pitești, Roman și Tg.-Frumos. În toate aceste orașe, golurile lăsate de moarte în populațiunea ortodoxă au fost umplute cu sporurile locuitorilor de alte religii

* Semnul (—) arată escedentul de morți asupra născuților.

„și în special cu ale locuitorilor de religieune mozaică. Așa „de exemplu în Iași populațiunea ortodoxă s'a ales cu un „deficit de 34 la 10.000 locuitori, pe când cea mozaică a „crescut cu 78 la 10.000, în Botoșani ortodoxii descrese cu „11 la 10.000 locuitori, pe când mozaicii sporesc cu 136 „la 10.000“.

„Orașul București în 1900 a avut un coeficient de creștere „în total de 8.2 la sută, care însă se reduce la 6.6 la sută „pentru populațiunea ortodoxă și se urcă la 14,6 la sută, „pentru cea mozaică“.

2) Consecvent acestor scăderi parțiale, urmează fenomenul demografic de care ni ocupăm în a doua sa fază, și anume stagnarea și chiar descreșterea poporației în acele părți unde au năvălit Evreii. În adevăr iată ce constatăm comparând populația urbană a Moldovei din anul 1899 cu aceia din 1913 de exemplu :

Recapitularea coeficientului din 1900 luat ca exemplu de creștere și descreștere		Orașele	Populația	Populația	A crescut în 14 ani cu	A scăzut în 14 ani cu
Rămâni	Evrei		1899	1913		
— 3.4	+ 7.8	Iași — — — —	77.759	75.450	—	2309
+ 6.2	+ 18.3	Peatra — — —	17.384	18.892	1508	—
+ 2.5	+ 21.1	Huși — — — —	15.625	15.696	71	—
+ 3.5	+ 12.3	Focșani — — —	23.601	24.574	973	—
+ 2.3	+ 9.4	Fălticeni — — —	9.685	8.682	—	1003
+ 1.4	+ 25.0	Dorohoiu — —	12.690	14.010	1320	—
— 1.1	+ 13.6	Botoșani — — —	32.521	32.799	298	—
— 1.2	+ 18.2	Bârlad — — — —	24.310	25.382	1079	—
+ 1.4	+ 8.9	Ba ău — — — —	16.378	18.911	2533	—
+ 9.1	+ 21.8	Tecuci — — — —	14.017	15.044	1027	—
+ 2.7	+ 21.4	Vaslui — — — —	9.171	10.468	1297	—
— 0.6	+ 12.1	Roman — — — —	16.288	18.041	1753	—
		Total — — —	269.429	277.956	11.839	3312

Se vede, prin urmare lămurit, din tabloul de mai sus că în 14 ani populațiunea orașelor Moldovei a crescut numai cu 11.839 de suflete, în zece orașe din douăsprezece, în timp ce în două, și anume Iași și Fălticeni, a scăzut cu 3.312. Întrebăm: este aceasta o creștere normală? Și, întrucât este creștere în cele zece orașe, anume căreri populații ni indică coeficientele excedențelor că aparțin acele creșteri?

Evident, populației evreești.

Iată, așadar, proporția actuală ce căutam a o vedea între populația autohtonă și cea străină, evreească. Oare trebuie ceva mai mult pentru a-i demonstra gravitatea?

Dar, fenomenul constatat mai sus, în afară că ne indică proporțiile între Români și Evrei la orașe, ne mai indică, precis, simptonul dezastrului național ce se apropie, întrucât el în producerea sa nu are altă explicație decât următoarea:

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Popolația evreească nu sporește numai cu un coeficient superior celei românești lăsând-o și pe aceasta să sporească potrivit vitalității sale, ci sporul său se face în detrimentul celei românești. Cu alte cuvinte, Evreii i-au locul Românilor, și de aceea, în total, populația orașelor unde se întâmplă acest fenomen demografic nu progresează ca număr absolut. Urmează ca, mai întâi, sporul regulat și progresiv al Evreilor să umple golurile Românilor — goluri cari scad numărul total absolut, — și numai după aceasta, orașele acestea, nemaî având de suferit nici-o scădere în structura populației lor ajunsă astfel omogenă și numai cu excendele puternice ale Evreilor, vor înregistra creșterea care acum nu se vede.

Și este această tristă constatare un dureros, dar strălucit omagiu de recunoaștere a exactității — în adevăr științifice — cu care a fost determinată legea fundamentală a populației de către d-l profesor A. C. Cuza, care zice:

„Popolația e determinată de cantitatea mijloacelor de existență pe care și le poate procura și cu care este obiș-

„multă să trăiască, având tendința constantă de a trece de „limita lor“.

Și, în adevăr, aplicarea acestei axiome se face zi de zi în orașele noastre, așa precum am văzut cercetându-le atent mișcarea demografică.

„Limita mijloacelor de existențe **posibile** — spune d. A. C. Cuza în „Scăderea Poporației Creștine...” pag. 30—31 — nu se poate determina, dar a mijloacelor **disponibile**, „pe un teritoriu sau într'o localitate oarecare, la un moment dat, e hotărâtă, și nu se poate lărgi decât cu încetul — și mai încet decât tendința oamenilor de a se înmulți. Prin excepție, cantitatea mijloacelor de existență poate crește de odată, într'un loc, sau într'o regiune oarecare. În scurtă vreme însă, populația ajunge la limita lor“.

„Există dar o **competiție generală**, o luptă aprigă între toți indivizii trăind în marginile unui teritoriu economic determinat, fiecare având tendința de a dobândi o cantitate de mijloace de existență pe cât mai mare, cu muncă pe cât mai puțină. Acei cari izbutesc în această luptă, se păstrează și rămân la locul lor, ceilalți sunt condamnați să piară de miserie, sau să părăsească teritoriul pe care sunt așezați, nemai putându-se hrăni“.

Iar, mai departe :

„Când într'o localitate trăiesc, în grupe compacte, elemente de **origină diferite**, ele tind fiecare să acapareze pozițiile economice, înțelegându-se mai bine între dânsese, și cu cât sporește numărul unora într'o ramură anumită de activitate, cu atât firește că trebuie să scadă numărul celorlalți, de oarece pozițiile economice sunt, în orice moment, limitate“.

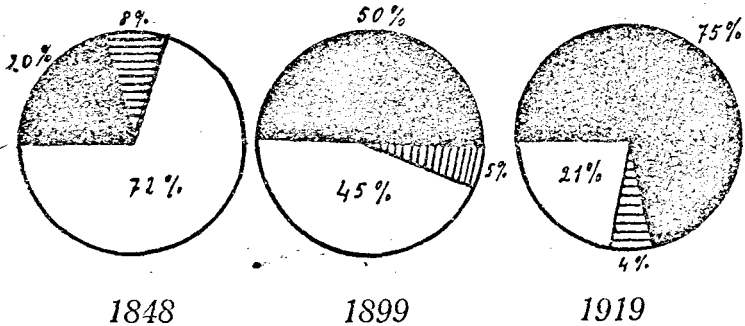
Aceste adevăruri se spuneau la 1910, examinându-se mișcarea demografică de până atunci.

Acum, după cele constatate și de noi, cine se mai poate îndoi de ele ?

Nici că se poate un mai strălucit omagiu adus de realitate unor afirmări teoretice.

Strălucit, se înțelege, dar dureros prin aplicarea sa!

Și, pentru a evidenția, mai ușor de reținut, fermitatea și iuțeala cu care s'a făcut această aplicare pentru populația românească urbană a Moldovei, dăm următoarele etape de descreștere, reprezentate sinoptic :

BCU Cluj / Central University Library Cluj

IN BASARABIA

Nici în această parte a țării situațiunea demografică nu ne poate mulțumi, ci din contra îngrijora. Deși într-o însemnată majoritate elementul românesc în total, totuși repartiția populației dela orașe ne pune în minoritate.

La cererea noastră, Direcțiunea Statisticii din Basarabia, condusă de d-l E. Giurgea, a binevoit să ne puie la dispoziție datele recente provizorii pe care le-a avut. Și s ntem mulțumitori acestei Direcțiuni că ea singură întitulează tabelele trimise: „**Date provizorii**“. Această rezervă a provizoratului, ne îngăduie, ca, fără a arăta neîncredere în susnumitul serviciu, întrucât și din alte publicațiuni avem alte criterii de evaluare a populației Basarabiei, să dăm ca mai apropiate de realitate evaluările ce le vom face. Totuși evaluările noastre nu diferă mult de ale Direcțiunii Statistice basarabene, în total, ci mai mult în repartiția pe orașe.

Astfel iată datele primite dela Direcția Statisticăi basarabene :

La sate :		La orașe :
Români	1.585.000	98.000
Velico-Ruși	45.000	30.000
Malo-Ruși	225.000	29.000
Lipoveni și Cazaci	41.000	18.000
Evrei	138.000	129.000
Nemți	72.000	41.000 (Nemți și alte nații)
Bulgari	84.000	} 23.000
Găgăuți	40.000	
Alte nații	33.000	—
Total	2.263.000	368.000

La aceasta urmează să se mai adauge pentru Evrei încă 33.449 de suflete, adică refugiații **numărați** dela 1 Ianuarie 1918 și până la 1 Aprilie 1922. Mai sunt și alți refugiați, de alte nații, dar care la un loc nu fac mai mult de 4000.

Potrivit acestor date, dacă am face repartitia proporțională între diversele nații conlocuitoare, am găsi, de ex. pentru Evrei, o proporție de **11.2 la sută**. Această proporție, de acum, e mai mică decât acum 38 de ani, adică la 1881, când, după datele arătate chiar în publicațiile statistice evrești, *) procentul era de **11.8 la sută**. Ar urma, prin urmare, să ne găsim în fața sau a unei scădere naturale a Evreilor, prin morți mai multe decât nașteri, sau a unei diminuări a invaziei din Polonia și Lituania, care, precum istoricește se știe a fost izvorul de înmulțire a lor în aceste părți. Or, nici cea dintâi ipoteză nu e posibilă, întrucât științific este dovedită nedesmintita creștere naturală mare a Evreilor pretutindeni, și nici cea de a doua nu e admisibilă, întrucât însăși cunoscuta asociație universală evreiască I. C. A. afirmă că trebuințele vieții silesc pe Evrei să părăsească orașele Poloniei și Litvaniei

*) Citate de *Bogdan—Duică*, op. c., pag. 44—45.

și să se așeze în sud, spre Marea Neagră, adică prin Basarabia, întrucât orașele de mai sus nu mai pot hrăni pe Evreii lor. *)

Nici un motiv prin urmare care să justifice o scădere a populației evreiești în Basarabia. Ar fi chiar o adevărată minune în demografia mondială această scădere!

Rămâne, dar, să căutăm alte orientări pentru a ne apropia de realitate. Și anume, vom porni dela însăși publicațiile statistice evreiești mai sus amintite, care, se înțelege, nu pot avea interesul ca să provoace prin o exagerare a numărului lor. Din contră, este sigur, că, pe cât se poate, adevărul este acoperit și numai de cei inițiați cunoscut.

Cu toate acestea iată ce se afirmă în aceste publicații :

Dela 1857 și până la 1881, adică în 24 ani numărul Evreilor a sporit cu **57.810** suflete, sau cu **34.5** la sută.

Prin urmare, dacă creșterea de 57.810 unități, care s'a adăugat în timp de 24 ani numărului Evreilor dela 1857 reprezintă 34.5 la sută din acest număr, atunci ușor putem calcula că numărul lor la 1857 era **167.565**, iar la 1881 era **225.375**.

Avem, așadar, numărul Evreilor din anul 1881 precum și proporția în care au crescut în 24 de ani. Pentru a vedea numărul probabil al lor în anul 1919, — data la care vom a stabili situația demografică a țării întregi, (întrucât la aceasta s'au făcut numărările ultime în Bucovina și Transilvania), — urmează să aplicăm proporția de creștere anterioară. Ne având coeficienții de creștere naturală ni folosim de această cale cu toate că proporțiile de creștere naturală în perioadele succesive sunt în progresie și deci pentru perioada ce-o cercetăm proporția urmează a fi mai mare decât cea anterioară. Este evident, prin urmare, că numărul ce-l vom deduce nu numai că nu va fi exagerat, dar încă mai mic decât ni l-ar fi dat un calcul întemeiat pe media coeficienților de creștere naturală din

*) Citate de d. Bogdan—Duică, op. c., pag. 44—45.

perioada cercetată. Și apoi va fi mai mic decât în realitate și pentru motivul că în acești 38 de ani nu s'au însemnat nicăiri și creșterile prin imigrări, ceea ce este caracteristic pentru toate țările supuse invaziilor evrești.

Sunt deci destule motive pentru a nu fi socotit calculul nostru exagerat, ci, dinpotrivă, rezultatele lui trebuie să fie privite ca minimale.

Aplicând, așadar, numărului de 225.375, care reprezintă populația evreiască probabilă la 1881, proporția de creștere pe care o cunoaștem în 24 de ani, și anume de 34.5 la sută, rezultă că peste 38 ani, la 1919, să fi crescut cu 123.100 unități, ceea ce dă un total de 348.383.

Așadar, numai cu 81 de mii mai mult decât numărul dat prin statistica oficială.

Adăogând acum și numărul imigranților cunoscuți, pe care din toată țara singur serviciul statistic basarabean se vede că a început să-l urmărească, — și care se ridică la 33.000, rezultă că, în cifre rotunde, populația evrească din Basarabia, la data cercetată de noi, însumează 381.000 suflete ceel puțin, avem dreptul să spunem, și am văzut de ce.

Se vedem cum poate fi repartizată această poporație. Și, în această privință, mai avem o remarcă de făcut tablourilor date de statistica Basarabiei. În acele pentru orașe vedem trecuți numai 170.000 Evrei, în timp ce la sate ar fi 188.000. Aceasta ar însemna de asemeni o excepție a Basarabiei în privința așezării Evreilor, după cum numărul total dat ar fi însemnat o excepție în privința creșterii naturale a acestui popor. Adevărul e recunoscut și verificat prețutindeni, că proporția repartiției Evreilor e cu mult mai mare la orașe decât la sate. Aceasta, și în special pentru Basarabia chiar, ni-o confirmă însăși statistica evrească la care mi-am referit anterior și care arată că la sate erau numai 37.000, adică 3,7 la sută din toți locuitorii; iar la orașe 43.2 la sută din toți locuitorii. Și această repartiție e o repartiție veridică.

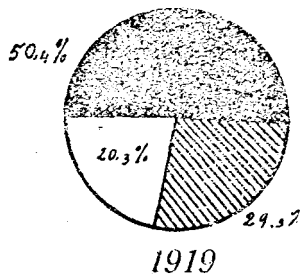
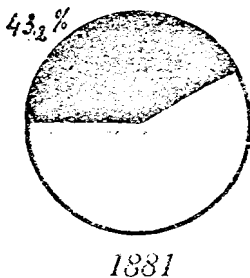
De altfel ne putem explica eroarea în faptul că în timp

ce la sate, unde sunt puțini locuitori și se știu unii pe alții foarte bine, Evreii sunt mai accesibili, fie numărătorilor fie evaluărilor, decât la orașe, unde se pot ascunde ca să nu li se dea de număr. Astfel n-rul găsit de 138.000 la sate poate să corespundă realității mai mult decât 129.000 dela orașe, și de aceia nu modificăm cu nimic numărul dat de statistica basarabeană la sate. La orașe însă urmează să înglobăm și diferența pe care am evaluat-o noi și refugiații, cari evident nu la sate pot găsi asistență. In felul acesta găsim pentru orașe numărul de 243.000 unități, ceiace, față de aceia ce se poate vedea cu ochii, nu numai că e aproape de realitate, dar chiar mai puțin.

Acum făcând repartitia proporțională găsim următoarele procente la orașe :

Români	20.3%
Evrei	50.4%
Ruși și alții	29.3%

Sinoptic și comparativ între anii 1881 și 1919, avem următoarea proporție de Evrei :

IN BUCOVINA

Dela 1777, de când această frumoasă provincie a încăput sub dominațiunea Austriei, a avut de îndurat trei puternice influențe străine. Cea dintâi este a stăpânirii : nemțească, a doua este aceia evreiască și a treia cea ruteană.

Dacă cea dintâi, fiind a stăpânirii, este înțeleasă tot așa

precum se explică și cea de-adoua datorită invaziunilor continue din Galiția, ca un fapt cunoscut pentru această parte a Europei, în schimb, cea de a treia, a Rutenilor, nu se explică decât numai prin politica Austriei, care a sprijinit puternic această invaziune. Interesul Austriei fiind punerea în minoritate a elementului românesc, precum și popularea provinciei, care la anexiune număra numai 75.000 de suflete (după statistica făcută de primul guvernator Splenyi), guvernele din Viena au înlesnit prin tot felul de privilegii așezarea diversilor coloniști în această provincie bogată și frumoasă. Astfel a suspendat pe timp de 50 de ani orice recrutare pentru armată. Consecința imediată a acestei dispoziții a fost năpădirea din Galiția a zeci și zeci de mii de Evrei și Ruteni, cari, cu timpul, au ajuns să întrecă în număr pe Români, dând totodată și provinciei aspectul dorit de stăpânire.

Astfel situațiunea a fost curând trecută din mâna Românilor în aceea a străinilor. În afară de funcționăria austriacă adusă cu privilegii și puternic proteguită, Evreii și Rutenii, deasemenea privilegiați, au pus stăpânire, în scurtă vreme, pe toate mijloacele de existență, eliminând treptat pe Români. Urmarea firească a acestei stări de lucruri se poate constata din următoarele date, în care se vede procesul succesiv de descreștere a Românilor și de creștere a străinilor :

1. Creșterea Germanilor :

Germanii sunt la 1870: 40.065 ; la 1880: 108.820 ; la 1890: 133.501.
 Români " " " 209.116 ; " " 190.005 ; " " 208.301.

2. Creșterea Rutenilor :

Rutenii — — la 1777: 2000 ; la 1851: 143.682 ; la 1870: 189.195 ;
 la 1880: 239.690 ; „ 1890: 268.367.

Români — — la 1777: 60.000 ; la 1851: 184.714 ; la 1870: 209.116 ;
 „ 1880: 190.005 ; „ 1890: 208.301.

3. Creșterea Evreilor :

Evreii	— —	la 1851: 26.080 ;	la 1870: 47.754 ;	la 1880: 67.418 ;
		„ 1890: 82.717.		
Românii	—	la 1851: 184.714 ;	la 1870: 209.116 ;	la 1880: 190.005.
		„ 1890: 208.301.		

Datele de mai sus sunt luate, pentru Ruteni și Germani, din statisticele oficiale ale Austro-Ungariei, iar pentru Evrei, din acele publicate de Dr. Arthur Ruppin, citat de d. Bogdan-Duică în lucrarea „Românii și Evreii”. Și unele și altele, se înțelege, trebuie luate sub beneficiu le inventar în ce privește cifra absolută — care a putut fi alterată după necesitățile celor ce le-au emis. De ex. la creșterea germanilor dela anul 1870 la 1880 trebuie să înțelegem că între ei se află Evreii, camuflați, potrivit sistemului lor. De asemeni la cifrele date pentru Evrei trebuie să le socotim minimale având în vedere tendințe de ascundere. Cu toate acestea creșterea străinilor n'a putut fi acoperită, ea este progresivă, așa precum este și descreșterea Românilor !...

Dela 1890 și până la 1900, o decadă deci, situația nu s'a schimbat în proporțiile constatate prin cifrele mai înainte date. Astfel, după statistica oficială din 1900, comparată cu aceia confesională, cifrele absolute ale populațiilor principale din Bucovina erau :

Românii	— — —	229.018	au crescut dela 1890 cu 20.717	adica 9.95%
Rutenii	— — —	297.798	„ „ „ „ „	23.431 „ 10.97%
Evreii	— — —	100.893	„ „ „ „ „	18.176 „ 22.24%
Germanii	— —	58.593	„ „ „ „ „	7.809 „ 15.37%

Se vede așa dar din cifrele de mai sus că și în această decadă Românii stau cel mai rău, având un procent de creștere de numai 9.95 la sută față de Evrei cari au 22.24 la sută, Germani 15.37 la sută și Rutenii 10.97 la sută. Evreii, evident, stau în fruntea creșterii; prosperitatea economică ca și mijloacelor lor cunoscute de acționare în mijlocul neamurilor în care trăiesc, le permite aceasta.

fără ca puterea lor prolifică să fie mai mare decât a altora, ci, după cum se știe, mai mică. Germanii, funcționarii și profesioniștii, proteguiti de Stat, vin în al doilea rând. Românii și Rutenii, aproape deopotrivă de dezarmați față de acțiunea economică a Evreilor, stau cam pe același picior și sub media de creștere din acel an pentru întreaga țară.

Nu avem datele oficiale pe anul 1910 după naționalități, verificate, — în ce privește numărul Evreilor care altfel nu s'ar afla, — cu statistica confesională. Pentru a cunoaște însă cifrele probabile ale principalelor națiuni din Bucovina pe anul 1910, adică încă după o decadă, ca apoi, să ne putem apropia de numărul lor în prezent — întrucât serviciul Statistic din Bucovina, **nu a publicat statistica pe naționalități**, — urmează să facem adaosurile convenite dela 1900 la 1910, potrivit procentelor de creștere stabilite în decada anterioară. Obținând, astfel, cifrele pe 1910, vom putea apoi să stabilim, — cu probabilitate se înțelege, **dar veridic**, — aceia ce nenorocitul sistem de statistică mută, cum am numi-o noi, ni ascunde cu atâta îndărătnicie.

Pentru stabilirea cifrelor probabile pe 1910 prin aplicarea procentelor de creștere din decada anterioară, nici o considerație nu ne poate opri conform normelor statistice, întrucât ambele decade au un aspect istoric comun. Nici revoluție, nici războaie, nici epidemii și nici emigrări nu sunt semnalate. Numai imigrări, și anume, din Galiția, au putut fi. Dar, întrucât acestea, evident, numai ale Românilor nu erau, — neavând cum să le luăm în socoteală din cauza neînregistrării lor, — proporția de creștere a străinilor față de Români, pe care urmărim noi a o evidenția, **nu va păcătui prin exagerare**; ci, din potrivă, din această pricină, se poate spune contrarul și deci va fi cu atâta mai semnificativă și edificatoare.

Și iată, anume, cifrele care rezultă pentru principalele naționalități din Bucovina pe anul 1910 :

Românii	au putut crește cu	22.787	ajungând la	251.805
Rutenii	" " " "	32.668	" "	330.466
Evreii	" " " "	22.438	" "	123.331
Germanii	" " " "	9.005	" "	67.598

Dacă adăogăm la aceste rezultate și cifră probabilă a celorlalte naționalități, ca Poloni, Maghiari, Armeni, etc. care nu poate trece de 50.000 unități, întrucât la 1900 erau 37.202, — căpătăm un total de **823.200** unități pentru toată Bucovina. Făcând proporția Românilor, găsim că la 1910 nu a fost mai mare de 30 la sută, în timp ce Rutenii reprezintă 40 la sută, Evreii 10 la sută, Germanii 8 la sută și celelalte neamuri 7 la sută.

Așadar, în 133 de ani dela anexarea Bucovinei, Români, care stăpâneau numeric aproape exclusiv această provincie, au ajuns a stăpâni numeric mai puțin de a treia parte!... Și, desigur, după cum am relevat mai înainte, proporția ar fi reesit și mai defavorabilă nouă dacă am fi putut adăoga străinilor — în deosebi Evreilor — numărul imigranților.

Rămâne acum să arătăm cum am ajuns în prezent în această provincie, pentru ca, împreună cu cele constatate în restul țării, să ne cunoaștem situația demografică generală actuală.

Pentru aceasta zadarnic ne-am îndrepta către serviciul statistic, care, precum mai înainte am văzut, ascunde adevărurile.

Astfel în 1922 a apărut un mare volum, sub egida **Direcțiunii Generale a Statisticii**, intitulat „**Dicționarul Statistic al Bucovinei**“, întocmit fiind după recensământul din 1919 și întocmai după modelul aceleiași publicațiuni făcută pentru vechiul regat, fără nici o clasificare pe naționalități și nici macar cu tabelele de natalitate și mortalitate.

Ce-am putea folosi așadar dintr'oa astfel de publicație?

Totuși vom lua în considerare cifra totală a populației, la orașe și la sate, care este dată după un recensământ și însumează : **811.721** suflete. Deci mai puțin ca la 1910 cu

circa 12 mii de suflete. Diferența aceasta este explicabilă, întrucât, după cum se știe, în afară de participarea locuitorilor în războiul început acolo încă dela 1914, această provincie a fost locul de ciocnire cel mai violent disputat între armatele rusești și centrale. În trei rânduri s'au schimbat situațiile învingătorilor și cuceritorilor provinciei, repetându-se tot de atâtea ori jafurile, pustiirile și omorurile și din partea celor cari plecau și din a celor care veniau.

Acum, pentru a face repartitia pe națiuni a cifrei totale a populației găsite la numărătura de după războiu, — presupunând că bunul nostru serviciu statistic a fost în stare s'o facă cât mai precisă, — nu ne rămâne altă cale decât calculul probabil după cele mai logice deducții care se pot face, întrucât, precum am arătat, rezultatele numărătorii, cel puțin pentru public, nu sunt date pe naționalități. Și apoi, chiar de-ar fi fost date, ce temei am putea pune pe ele când vedem că directorul Statisticeii Centrale Demografice d. N. T. Ionescu, vorbind de Bucovina în amintita sa Conferință publicată în „Arhivele Olteniei“, arată la pag. 331 că Românii ar fi în proporție de 47 la sută, la 1919, adică cu 17 la sută mai mult din totalul populației Bucovinei decât am constatat în 1910, înainte de un războiu de 5 ani și de șase ocupații de armate luptătoare atât de distrugătoare pentru Români? Cât de justă putem socoti cifra de 381.528 de Români (cât reprezintă cele 47 la sută ale d-lui N. T. Ionescu), când chiar de-am admite la Români, pe decada 1910—1919 inclusiv aceiași creștere, de aproape 10 la sută, cât am găsit-o pe cele două decade anterioare, numărul lor încă nu ar trece de 276.000? De unde scoate dar d. Director al Statisticeii Demografice Centrale 105.000 de Români peste creșterea naturală de 25.000 — dacă am admite că în decada crâncenului război ce s'a purtat în Bucovina n'a murit nici un Român mai mult decât când nu a fost războiu?

Rămâne dar ca singuri să stabilim o repartitie mai apropiată de realitate decât cifrele date mai sus în mod oficial.

Și, anume, iată cum putem face aceasta și ce rezultate obținem :

În privința Românilor, cari, — dela 1910, când erau 251.000 de suflete, — ar fi urmat, în aceeași creștere, să ajungă 276.000, — trebuie să observăm că, pe deoparte participând cu adevărat și efectiv în războiu într'o proporție mai mare decât toate celelalte națiuni conlocuitoare, iar pe de alta, dintre cei de acasă tot Români fiind mai mult urmăriți fie de Ruși fie de Nemți, au avut cele mai multe pierderi. Rezultă evident că creșterea naturală și anume de 25.000 ce-ar fi urmat fără aceste pricini nu numai că a fost anihilată, dar încă, întrecută de pierderi.

Rezultă, așadar, că, luând ca bază numărul din 1910, adică 251.000, — numărul rămas după războiu să fie **sub această cifră**. Și, desigur, așa ar fi, ajungând poate sub 220.000, dacă acum, odată cu înstăpânirea românească, n'ar urma să **ținem seamă în numărătorile noastre** de acei Români cari, încă de mult, datorită influenței și contactului cu Rutenii, vorbind limba ruteană, erau trecuți în statisticele oficiale ca Ruteni, iar acum trebuiesc trecuți cum sunt : **Români**. Numărul acestora trebuie să-l luăm după afirmația autorului lucrării „**Rutenizarea Bucovinei**“ din 1904. Tipografia „Minerva“ București, cam la cifra de 80.000. În felul acesta ajungem pentru Români la cifra de **300.000**, care are de partea sa toate motivele să fie cea apropiată de realitatea ascunsă de organele și organizatorii Statisticei noastre oficiale, după care s'ar ridica la 381.528.

Dar, scăzând din numărul umflat al Rutenilor cei 80.000 de Români cari vorbesc rutenește, însemnează că și numărul acestora, care la 1910 era de 330.000, pe lângă scăderile războiului, urmează să fie redus. Anume cu cât, nu avem un criteriu de orientare nici cum am avut pentru Români. De aceia luăm ca bună afirmația d-lui N. T. Ionescu dela pag. 333 lucrarea citată, întrucât după cum o face pentru Ruteni, pe județe, are aparențele a fi înteme-

iată pe numărătoare și corespunde deducțiilor logice. Și anume, cifra Rutenilor este dată de 227.000 suflete.

Germanii, adică, în majoritate, funcționarii numeroși ai birocrației austriace, profesioniștii, etc., acei cari, prin urmare, au suferit mai puțin urmările războiului — afară bineînțeles de perioadele de ocupațiune rusească, când totuși se refugiau cei dintâi, — vor fi suferit, desigur, o mai mică diminuare a procentului de creștere din decada anterioară celei ce-o cercetăm. Să admitem totuși o diminuare de 5 la sută, adică, că ar fi crescut, dela 1910 la 1919 inclusiv, numai cu 10 la sută, aceasta îi ridică, pentru anul 1919, la numărul de 74.357 de suflete.

Pentru celelalte naționalități, aflate în evaluările anterioare, pe 1910, la 50.000, ca Polonezi, Armeni, Maghiari, etc., și care aveau, în medie acelaș procent de creștere pe o decadă ca și Germanii, — de-a-emenea putem socoti o diminuare de 5 la sută, — adică s'ar fi înmulțit, până la 1919, numai cu 5000; ceea ce dă pentru ei numărul global de 55.000 suflete.

Adunând toate aceste date, ajungem la cifra de 656.357, adică cu 155.364 mai puțin decât rezultatul obținut prin numărătorea dela 1919, care a dat 811.721 de suflete pentru întreaga Bucovină. Această diferență, de 155.364, reprezintă numărul apropiat de realitatea, — precum am văzut, pretutindeni ascuns, — al Evreilor.

Și, într'adevăr, nici nu poate fi mai mic numărul acestei populații dacă ținem seamă de următoarele considerațiuni :

Evreii nu au avut de suferit de pe urma războiului nici cãiri; și îndeosebi, în Bucovina mai puțin ca ori unde, dat fiind sistemul, îndeajuns de dovedit, de a se fi făcut utili și Rușilor când erau învingători și Nemților când erau aceștia, iar când se știau urmăriți, ei erau cei dintâi cari se puneau la adăpost. Efectiv nu au participat la primejdiile războiului și nici mijloacele de existență nu li s'au redus, experimentat fiind astăzi, pretutindeni, că tocmai în aceste timpuri ei fac mai bune afaceri. Așadar,

pentru ei, nu putem constata nici un fapt care în decursul decadei ce-o cercetăm să le fi redus procentul stabilit de creștere, ceia ce ar face să li se urce numărul tocmai la 150.611, aproape cât diferența aflată de noi. Dar, pentru a nu lăsa cercetărilor noastre nici cel mai mic prilej de a fi socotite ca exagerate, nu punem pentru Evrei procentul întreg 22.24, așa cum am fi îndreptățiți de motivele mai sus arătate, ci reducem acest procent chiar până la 15.

Cu acest procent obținem o creștere numerică de 18.499 unități, care adăogată la numărul lor din 1910, ne dă cifra absolută de 142.830. Mai rămâne deci până la 155.364, cât am dedus numărul Evreilor, o diferență de 12.534. Cine ar putea afirma însă că această cifră nu reprezintă numărul imigranților din cursul și de după terminarea războiului, protejați de clauza din tratatul minorităților care le-a asigurat libertatea de a se așeza în termen de 2 ani, prin opțiune, în provinciile desrobite? Dar oare refugiații din cauza mișcărilor antisemite din Polonia sau din cauza luptelor din anii precedenți dintre Polonezi și Ruși, ar putea fi nesocotiți și acum după ce că nici în numărările anterioare imigranții nu au fost adăogați?

Este evident dar, că cifra găsită de noi pentru Evrei e cu desăvârșire necontestabilă.

În felul acesta, iată cum se repartizează pe naționalități în cifre rotunde populația Bucovinei de 811.721 suflete găsită la numărătoarea din 1919 :

Români	300.000	36.99%
Ruteni	227.000	27.99%
Evrei	155.000	19.12%
Germani	74.000	9.12%
Alte nații	55.000	6.78%

Proporția așadar este acum de o treime pentru Români și două treimi pentru străini. Cum însă și în această parte a țării, ca pretutindeni, străinii locuiesc mai mult orașele pe care le stăpânesc, stânjenind, astfel, dezvoltarea cultu-

rală și politică a țării potrivit intereselor naționale, — este foarte interesant să vedem cum se împart aceste populații între sate și orașe.

Statistica oficială nu ne dă nici aceasta ; deci trebuie să deducem noi folosind datele ce le putem culege, rezlete, din diverse publicații.

Luăm ca tip capitala provinciei Cernăuțiul, întrucât din 177,759 de locuitori la orașe cât arată recensământul din 1919, mai mult de jumătate 91.852 sunt locuitori găsiți în acest oraș. Prin urmare proporția între naționalități pe care o vom găsi în acest oraș ne va arăta și proporția generală pentru toate orașele.

Dacă recensământul austriac din 1900, găsim următoarea repartitie a populației Cernăuțului pe naționalități :

Români	9.400	sau circa	14%
Ruteni	13.030	„ „	21%
Evrei	21.587	„ „	32%
Germani	12.854	„ „	20%
Alții	8.896	„ „	13%

Pentru a ajunge la repartitia probabilă a anului 1919, nu putem să luăm acelaș procent de creștere pe care l-am luat la deducțiunile anterioare pentru populația generală a țării, de oarece la orașe nu este niciodată o mișcare demografică similară cu aceia dela sate. Altele sunt condițiile de existență și de dezvoltare la orașe și altele la sate, mai ales într'o țară cu multe naționalități, întrucât unele, cum sunt Evreii, au la orașe o creștere mai mare, iar altele mai mică. Deci ni trebuie pentru fiecare un procent special.

Astfel, am văzut că procentul general de creștere al Evreilor a fost de 22.24, iată însă cu cât mai mare este creșterea lor specială la orașe, după cum găsim citat de d. Bogdan-Duică la pag. 159, după Kaendl : Evreii erau în Cernăuți la 1857 : 4678, la 1880 : 11.449 și la 1900 : 21.587.

Aşadar, creşterea a notat următoarele procente : dela 1857 la 1880, adică în 23 de ani : **145 la sută** ; iar dela 1880 la 1900, adică în 20 ani : **88 la sută**. Creşteri inegale în intervale aproape egale, se vă zice. Desigur, însă, în orice caz : **foarte mari**.

În privinţa creşterilor celorlalte naţionalităţi creştine dela oraşe, nu avem nici un criteriu numeric precis de orientare. Ştim numai că **nu cresc în aceeaşi măsură în care se înmulţesc Evreii** ; iar în ce priveşte pe Români, aceştia chiar **scad**. Afirmatiunea aceasta o găsim şi în lucrarea citată „**Rutenizarea Bucovinei**“, la pag. 53, unde, după ce se arată descreşterea Românilor din Cernăuţi şi creşterea străinilor se spune :

„Din aceasta se vede că la sporul populaţiei Capitalei „prin migrare, constatat cu 8344 de suflete, au participat „cu preferinţă germanii adică Jidani şi Rutenii, venind „ca harghaţi, ca proletari, ca oameni fără căpătâi, ca muncitori pe la fabrici, şi ovreii comercianţi şi vagabonzi. „cari se fac apoi pe la noi avuţi şi proprietari de moşii, „trecând la noi de Germani“.

Iată, prin urmare, că cei cari cresc la oraşe nu sunt Români — cari din contră, descreşc, — ci sunt străini şi în deosebire Evreii, cari am văzut că, până la 1900, **cel mai puţin** au crescut cu **88 la sută** în timp de 20 ani, după ce mai înainte, crescuseră şi cu **145 la sută** !

Pentru evaluarea creşterii Evreilor la Cernăuţi în perioada dela 1900 la 1919, luând ca bază creşterile anterioare, vom calcula cu media între creşterea dela 1857—1880, cu procentul de 145 la sută, şi aceia dela 1880—1900, cu procentul de 88 la sută. Media aceasta de creştere este de **116 la sută** ; ceea ce dă o creştere de 24.000 în cifre rotunde. Astfel, în 1919, populaţia probabilă a Evreilor în Cernăuţi urmează a fi de **45.000** suflete. Puţin, prea puţin, pentru evaluarea ce-ar face-o orice localnic sau vizitator al Cernăuţilor cu privire la numărul acestora. Dar, nu avem

nici un alt indiciu mai precis pentru calcul decât procentul de mai sus.

În privința Românilor, deși dela 1900, când erau 9400, potrivit constatărilor făcute, în loc de creștere, trebuie să socotim o scădere simțitoare, totuși, întrucât schimbarea administrației, în parte, cu elemente românești va fi adus un număr oarecare de Români, care să compenseze scăderile ce-au putut fi timp de 20 ani, datorită fenomenului de scădere naturală observată în general la orașele noastre prin morți mai mulți decât născuți, — nu facem nici o reducere ci-l socotim la cifra rotundă de 10.000.

Rămâne pentru complectarea numărului absolut al locuitorilor din Cernăuți găsit de serviciul statistic 91.000, diferența de 36.000 și pe care o atribuim celorlalte naționalități creștine, a căror creștere naturală, evident, nu putea fi mai mare datorită modificărilor ce le-au făcut războiul și schimbarea stăpânirii, în deosebi printre aceștia cari dețineau numărul funcționărimii.

În felul acesta aflăm că repartitia actuală în Cernăuți a populației pe naționalități ar fi reprezentată aproximativ prin următoarele proporții la sută :

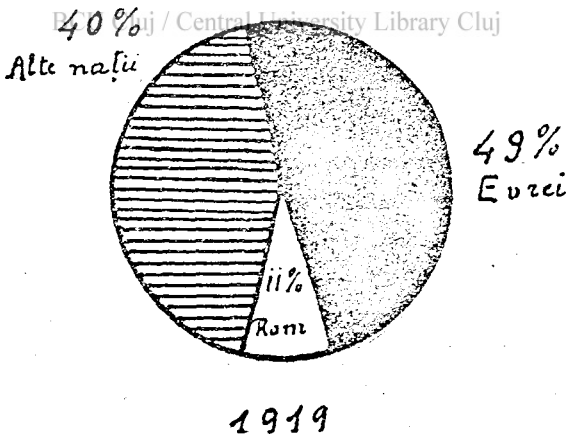
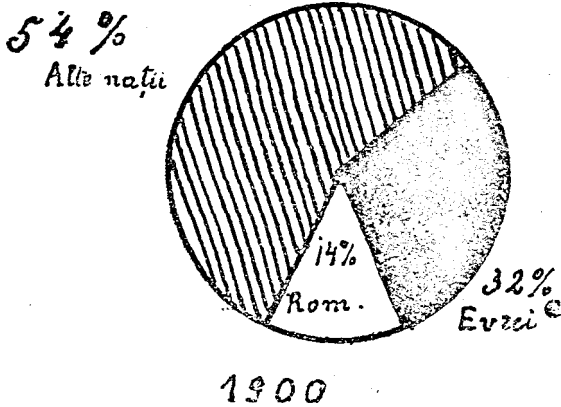
Români	11%
Evreii	49%
Alte nații creștine	40%

Sau, pentru a se înțelege mai bine minoritatea în care sunt Români, raportând între ele numerile găsite pentru fiecare națiune, avem următoarea situație în Cernăuți : **la 10 Români sunt 80 de străini.**

Populația totală din orașele bucovinene fiind de 177.759, rezultă, după proporțiile la sută, mai sus găsite pentru Cernăuți, că, din numărul de mai sus, Români nu pot fi la orașe decât **19.533**, Evreii : **87.102**, iar celelalte nații creștine, la un loc **71.104**.

Și pentru a evidenția mai bine situația tristă în care

ne găsim, iată după următorul sinoptic cum stăm cu orașele și târgurile Bucovinei; comparând în același timp situația dela 1900 cu cea dela 1919 :

Scăzând acuma din numărul total al populațiilor pe naționalități, numerile găsite la orașe pe grupele de mai sus, avem la sate următoarea repartitie :

Români	44%
Evrei	11%
Ruteri ș. a.	45%

În general, pentru toată Bucovina, am avea aproximativ următoarea situație :

În total:

Români	circa	300.000
Evrei	"	155.000
Alte nații	"	356.000
		<u>811.000</u>

La orașe:

Români	circa	20.000
Evrei	"	87.000
Alte nații	"	70.000
		<u>177.000</u>

La sate:

Români	circa	280.000
Evrei	"	68.000
Alte nații	"	286.000
		<u>634.000</u>

Astfel se prezintă, destul de trista și îngrijorătoare, situația demografică a Bucovinei după unire.

VI.

SITUAȚIA ÎN TRANSILVANIA

În Transilvania situația demografică prezintă un aspect asemănător celui din celelalte provincii desrobite. În această provincie, în afară de așezarea prin invazie ca și în vechiul reat a Evreilor avem de constatat și așezarea străinilor coloniști, Unguri, Sași, Șvabi, etc. elemente aduse anume pentru înstrăinarea și punerea în minoritate a Românilor.

Procesul de desnaționalizare, urmărit cu atâta tenacitate de către foștii stăpânitori, deși nu își atinsese ținta, ajunsese totuși ca să înregistreze un foarte însemnat progres.

Cercetând datele statistice privitoare la această provincie vom avea de observat, ceea ce am arătat mai înainte, în primul rând nesinceritatea felului cum au fost întocmite acele făcute de Unguri, și apoi, dificultățile pentru cele făcute după unire. Totuși, pentru a ne putea orienta, vom lua în considerare aceste date făcând, unde vom putea, adaosurile și scăderile potrivite.

Astfel, iată cum se prezintă populațiunea Transilvaniei și a Banatului, după statistica oficială maghiară, pe anul 1910 și publicată în 1912.

Români	2.909.280	Slovaci	43.098
Unguri	1.249.122	Sârbi	237.049
Săcui	809.765	Croați	5.733
Șvabi	426.240	Ruteni	164.694
Sași	234.085	Alte naț. . . .	105.963
Germani	70.637	Total	6.305.666

Statistica aceasta, — din care, în primul rând, trebuie să observăm că lipsește cu desăvârșire numărul Evreilor și țiganilor cari se declarau Unguri sadea, — evident, nu este sinceră. Sistemul unguresc de-a face statistica conform intereselor lor, era acela de-a introduce în rubricile care formau chestionarul recensământului următoarea întrebare : „care limbă o vorbești de preferință“ ? *) Se înțelege că această întrebare pusă Românilor cari știau ungurește și erau avizați la bunăvoința autorităților ca funcționari, negustori, meseriași, etc. nu putea aduce alt răspuns decât acel plăcut funcționarilor recensori, și anume : „limba maghiară“. Atâta era destul pentru ca, apoi, la prelucrarea materialului adunat astfel, cei ce răspundeau precum am arătat, să fie trecuți în rândul ungarilor. De asemenea la acești adăogați pe nedrept între Unguri, trebuie să ținem seamă și de Evrei și Țigani, cari precum am arătat, nu erau trecuți separat.

*) *Ion Iosif Schiopu*: „O țară care moare“, 1916 pag. 19.

Iată acum și statistica întocmită pe religiuni, după statisticele confesionale : *)

Români	3.535.120	adica 56.1 ^o / _o
Unguri și Săcui	1.200.755	„ 19.1 ^o / _o
Șvabi, Sași și Germani	730.962	„ 11.6 ^o / _o
Sârbi și Croați	292.782	„ 4.6 ^o / _o
Evrei	232.292	„ 3.6 ^o / _o
Ruteni	164.694	„ 2.6 ^o / _o
Armeni, Țigani etc.	105.969	„ 1.7 ^o / _o
Slovaci	43.098	„ 0.6 ^o / _o

Din diferențele așa de mari între aceste două statistice rezultă lămurit cât de tendențios se lucrau de către Unguri statisticele, în scopul de-a se mări numărul lor pentru a-și justifica astfel drepturile politice de națiune dominantă. Rectificând dar acum numărul Românilor scos de ei, față de problema ce o punem noi în discuțiune, situațiunea nu se modifică, întrucât toate națiunile camuflate în numărul Ungurilor și Săcuilor apar de sine stătătoare și tot atât de primejdioase ori cum s'ar numi dar mai ales când se numesc Evrei. Așa dar și după o statistică și după cealaltă, Românii din Transilvania aveau înainte de unire circa 3.000.000 de străini în fața lor.

Aceasta era situația înainte de unire, acum serviciul nostru statistic regional a întocmit o statistică pe anul 1919 în care se dau următoarele rezultate :

Români	2.930.120	57.29 ^o / _o
Unguri și Secui	1.305.753	25.00 ^o / _o
Germani (Sași și Șvabi)	539.427	10.00 ^o / _o
Evrei	181.340	3.54 ^o / _o
Alte nații	157.484	3.08 ^o / _o
Total	5.114.124	

*) Ion și Iuliu Enescu : „Ardealul“.

Să vede, aşadar, o diminuare la total faţă de rezultatele anterioare. Pricina este că rezultatele anterioare cuprindeau întreg teritoriul românesc dintre Carpați și Tisa, în timp ce acele din 1919 sunt asupra teritorului mai mic, stabilit prin tratatul de pace. O altă explicație este și scăderea pricinuită de război și în deosebi la Români.

Prin urmare datele de mai sus pot fi luate de bune, cu rezervă numai asupra numărului dat pentru Evrei. La această rezervă ni obligă însăși datele statistice date de Unguri *) de pe vremea lor. În acele date numărul Evreilor pe anul 1890 este dat, pentru teritoriile acum stăpânite de noi la 223.266. Or, creșterea Evreilor a fost în următoarele proporții: de la 1890 la 1900 cu 16,6 la sută, iar de la 1900 la 1910 cu 9,5 la sută în timp ce creșterea medie a populației Austro-Ungariei în acest timp a fost de 8,5 la sută, iar a Românilor de 6,1 la sută, adică sub media de creștere. **)

Prin urmare, dacă această este proporția în care Evreii au crescut în două decenii, peste media de creștere totală a populațiilor de alte nații și cu mult superioară Românilor, atunci lesne de înțeles este că numărul lor nu a putut să decrească până la 1919.

Cauzele care au putut să micșoreze numărul Românilor, al Ungurilor, etc. nu pot fi valabile pentru Evrei, cărora nici războiul și nici schimbările politice nu le-au pricinuit scăderi.

Apoi, în ce privește executarea recensământului din 1919 care îi scoate la numai 181.000, avem de observat că în timp ce atât Românii cât și Ungurii și Săcuii au avut interesul ca să nu se ascundă de numărătoare pentru a-și susține mai ușor revendicările, Evreii, din contră, consecvenți cu al lor sistem bine cunoscut, s'au putut ascunde destul de bine, ca pretutindeni.

*) Enciclopedia „Pallas“.

**) Bogdan—Duică pag. 128. Op. citat.

De altfel, calculul ușor de făcut asupra creșterii lor naturale probabile pe baza procentelor de creștere anterioare mai sus arătate, ni dovedește cu prisosință că numărul apărut la recensământul din 1919 pentru Evrei este greșit.

Căci iată, în adevăr, care trebuie să fi fost creșterea naturală a Evreilor în aceste părți a țării :

Crescând dela 1890 la 1900 cu 16.6 la sută, însemnează că la 1900 au fost 260.328 ; iar dela 1900 la 1910 crescând cu 9.5 la sută au ajuns, la 1910, la 285.059. Intrucât nu avem procentul de creștere dela 1910 la 1919 inclusiv, am fi îndreptățiți să-l aplicăm pe acel rezultat din media creșterii pe cele două decenii anterioare, adică 13.05 la sută. Dar pentru a nu lăsa loc credinței că exagerăm, luăm numai ultimul procent, ca fiind cel mai mic înregistrat de ei, și anume 9.5 la sută.

Aplicând deci acest procent, rezultă că la 1919, numărul Evreilor trebuie să fi fost 312.239.

Acesta e numărul lor probabil numai pe baza creșterii naturale pe care am socotit-o. Nu am mai socotit și creșterea prin imigrare care nu este nicăiri înregistrată, dar care desigur că nu e de neglijat. Ne având însă nici un criteriu de orientare pentru această creștere, suntem nevoiți a o lăsa în sarcina viitorilor cercetători cari vor avea să corecteze și cifrele noastre ca fiind sub realitate. Afirmăm precis : **sub realitate.**

Să trecem acum la examinarea repartiției care poate să fie a naționalităților în orașe, intrucât orașele au importanță covârșitoare în conducerea destinului unui popor.

Iată ca bază de cercetare repartiția care era la 1910 :

Tabloul comparativ între numărul Românilor și totalul populațiilor orașelor din Transilvania și Banat în 1910.

Orașele	Populația totală	Numărul Românilor	Orașele	Populația totală	Numărul Românilor
Arad	63.006	11.000	Transport	362.000	74.100
Aiud	8.600	1.900	Șimleul	6.800	1.300
Alba Iulia	11.000	4.800	Zalăul	7.600	370
Abrud *)	3.000	* 2.000	Lugoj	20.000	7.000
Bistrița	13.000	4.000	Satmare	35.000	1.300
Brașov	41.000	13.000	Baia-Mare	12.800	2.600
Caransebeș *	8.000	* 4.100	Baia-Sprie	4.500	12.500
Cluj	60.000	7.500	Carei Mari	16.000	300
Cojocna	3.700	1.600	Sibiul	33.500	8.200
Cic-Sereda	3.700	120	Sebeșul	8.500	5.400
Giorge-Sân-Mi Iăuș	9.000	580	Gherla *	6.300	* 3.500
Făgăraș	6.600	2.300	Șighișoara	11.500	3.000
Deva	8.700	3.000	Mediaș	8.600	2.600
Hațeg *	3.100	* 1.700	Ibasfalău	4.400	900
Hunedoara	4.500	2.008	Timișoara	72.000	6.000
Ocna Sibiului *	3.000	* 2.000	Turda	13.700	2.900
Oradea Mare	64.000	4.000	Sângeorgiu S.	5.700	500
Orăștie *	7.600	* 4.100	Tg. Secuicue	6.100	130
Odorheiu	10.200	1.000	Dej	11.400	2.600
Sighet	22.300	2.200	Târgul Mureș	22.300	2.200
Reghinul	7.000	1.200			
Transport	362.000	74.000	Total	668.700	126.150

Din tabloul de mai sus vedem că la 668.000, în cifră rotundă, cât este întreaga populație urbană din Transilvania și Banat înainte de unire, abia sunt 126.650 de Români,

*) Asterica notează orașele unde Românii au majoritatea absolută

ceia ce reprezintă numai 18 la sută din populația urbană, restul fiind străini.

Așadar, din 40 de orașe, numai în 6 și anume cele mai mici Români întrec cu puțin majoritatea absolută.

Cu alte cuvinte orașele acestei importante provincii se pot numi cu desăvârșire străine. Dar, poate se va crede că această stare de lucruri era înainte de unire, iar acum situația ar fi mai favorabilă nouă și nume am fi în creștere, datorită trecerii administrației în mâinile noastre, precum și schimbării în bine a existenței românilor. Iată însă cât de dureros de minte această credință următoarele date, aflate și calculate de fostul Director, domnul C. Martinovici, asupra mișcării demografice pe anul 1920 în orașele din Transilvania și Banat :

Naționalitatea	Nașteri	%	Mortalitate	%	Excedent	%
Unguri — } Germani — }	10.507	24	9.486	21.7	+ 1.021	+ 2.3
Evrei — — —	2.296	25.2	1.542	16.9	+ 754	+ 8.3
Români — — —	5.028	27.6	5.452	30	- 424	- 2.4
Alte neamuri	92	7.2	112	8.7	- 20	- 1.5

Prin urmare, se vede cât de tristă se prezintă situația și după unire, adică și după ce s'ar fi putut spera ca poziția noastră în fața primejdiei de înstrăinare să se întărească. În loc ca micul procent, de abia 18 la sută, ce l'am constatat anterior să reprezintă populația românească la orașe să crească, iar numărul străinilor să se micșoreze, din datele de mai sus vedem că tocmai contrarul se întâmplă, întrucât : în timp ce Români pierd 424 de suflete, Evreii câștigă 754, iar celelalte neamuri 1021, adică împreună, străinii, sporesc cu 1775...

Și dacă aceasta fiind, în toată cruzimea ei, realitatea la orașe, înspăimântați de rezultatele ce se pot precis prevedea

nu mai târziu decât peste cinci decenii, ni-am întoarce privirea cu nădejde la sate pentru a găsi în situația de acolo scăparea neamului, apoi și la acest izvor de energie și vigoare națională cum ni-am obișnuit a zice cu ușurință, constatările ce le putem face sunt dezaastroase. Căci iată, în adevăr, cum este exprimată în cifrele stărei civile, — după datele adunate tot de fostul director al Serviciului Statistic Regional din Transilvania d. C. Martinovici — mult trâmbițata putere regeneratoare a clasei noastre țărănești în aceste părți :

Mișcarea demografică rurală pe anul 1920 în Transilvania și Banat

Naționalitatea	Născuți	%o	Morți	%o	Excedent	%o
Români — —	92.756	31.0	67.858	24.6	24.898	9.4
Unguri, Săcui, Șași etc. —	50.334	32.4	31.088	20.—	19.246	12.4
Evrei — —	2.368	26.2	1.275	14.1	1.096	12.1

Rezultă din tabelul acesta, prin urmare, că, deși noi nu înregistrăm și la sate un deficit, precum am înregistrat la orașe, ci, din contră, un excedent de 9.4 la sută, totuși, în comparație cu celelalte neamuri conlocuitoare, cari au un excedent de 12.1—12.4 la sută, tot noi suntem cei în inferioritate și la sate și deci nici acestea nu pot ajuta în primejdia de a fi mereu în descreștere față de străini.

Dar, atât din tabloul mișcării demografice urbane cât și din acesta al mișcării rurale, se poate constata singurul fapt îmbucurător, și anume că, nu lipsa de vitalitate a neamului nostru este cauza acestei inferiorități — cea ce ar fi cu desăvârșire iremediabil, ca o cauză naturală și fatală, — ci mortalitatea, datorită cauzelor nenaturale, și anume, situația economică materială proastă este origina

scăderii noastre. Căci, privind coeficienții de creștere, atât la orașe cât și la sate, constatăm că Românii sunt în frunte : la orașe cu 27.6 față de 24 al Ungurilor, Secuilor, Sașilor, etc. și 25.2 al Evreilor ;iar la sate cu 34 față de 32.4 al Ungurilor etc. și numai 26.2 al Evreilor.

Aceasta însemnează că, întrucât privește înzestrarea naturală, poporul românesc își justifică și din acest punct de vedere dreptul de stăpânire în aceste locuri față de celelalte neamuri. Mortalitatea grozavă, comparativ, ce o îndură este consecința logică a faptului că mijloacele de existență — prin care ar putea să-și conserve și desvolte vitalitatea — nu le are, acestea fiind acaparate de străini.

Situația de după unire se prezintă mai avantajos pentru noi, întrucât așa după cum sunt datele serviciului regional statistic după recensământul din 1919, populația românească prezintă o urcare în număr la orașe. Iată care sunt datele acestui serviciu :

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Români	181.678
Unguri	330.397
Germani	105.664
Evrei	91.113
Al e nații	12.694

În ce privește numărul Românilor se vede o simțitoare urcare față de numărul găsit la anul 1910. Urcarea aceasta nu se explică însă prin o creștere naturală, care nu putea să fie după cum am văzut. Urcarea se datorește întâi schimbărilor făcute în administrațiile publice și apoi faptului că la numărătoarea de după desrobire, acei Români cari anterior erau trecuți ca Unguri, de data aceasta au fost trecuți așa cum sunt.

În privința Evreilor însă, întrucât am văzut mai înainte că numărul lor total din Transilvania și Banat, numai pe baza calculului sporului natural, fără adaosul imigranților, trebuie să fi fost la 1919 de 312.000, urmează să recti-

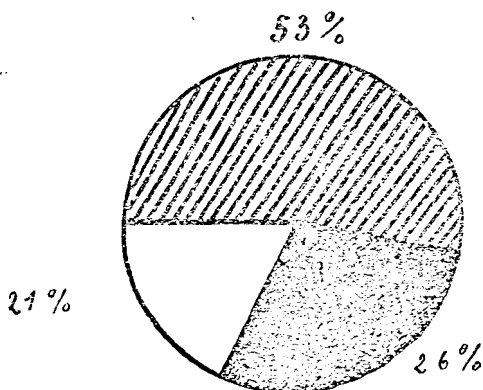
ficăm totalul găsit. Și anume, tot pentru aceleași considerațiuni arătate la discutarea situației din Basarabia, urmează ca în ce privește numărul găsit prin numărătoare la sate să nu facem nici o rectificare, dată fiind puțința ca în sate să se facă o numărătoare apropiată de realitate.

În acest caz diferența față de numărul total evaluat de noi trebuie să fie a orașelor, ceiace și corespunde cu realitatea văzută mai mult decât numărul de numai 91.000 cât sunt trecuți în statistice. În felul acesta populația evreească urbană urmează să fie, — cel puțin, — întrucât n'am socotit și pe imigranți — de 221.000.

Proporțional, diversele nații cari compun orașele acestei părți de țară ar fi reprezentate prin următoarele procente:

Români	21%
Unguri și alții	53%
Evrei	26%

Sau, pentru a fi reținute proporțiile mai bine:

În privința populației totale a Transilvaniei Serviciul Statistic ni dă pe 1919, următoarele date:

Români . . .	2,930.120	
Unguri . . .	1,305.753	
Germani . . .	539.427	
Evrei . . .	181.340	+ 130.899 { calculul făcut pe baza sporului național
Alte nații . . .	157.424	

Scăderea Românilor față de datele anterioare se explică prin rămânerea multora în teritoriile încă nedesrobite precum și prin pierderile foarte mari suferite în războiul purtat în aceste părți 5 ani.

Situația generală

O situație demografică generală, care să arate cum se prezintă populația României întregite încă nu s'a publicat în mod oficial. În conferința d-lui Director al Statisticii Demografice, despre care am amintit în cuprinsul lucrării, se dă un fel de situație de ansamblu. Din cauzele arătate mai înainte însă, evident, nu putem privi ca bune toate datele venite din această parte. Ele prezintă totuși destul interes, întrucât cel puțin cifra totală a populațiunii găsită aproape la fel și de noi și asupra căruia nu a putut să acționeze influențările ce le-am constatat la repartitia pe naționalități, -- ni poate ajuta la verificarea datelor găsite de noi.

În adevăr, recapitulând și totalizând datele calculate mai înainte, toate pentru anul 1919 când s'au făcut recensământele în Bucovina și Transilvania, avem următoarea situație :

Români	11.913.000	sau	70.3%
Evrei	1.590.000	"	9.3%
Unguri	1.305.000	"	7.7%
Germani	805.000	"	4.8%
Ruși și Ruteni, etc.	615.000	"	3.6%
Alte nații	715.000	"	4.3%
Total	16.943.000		

Așadar, 12 milioane de Români au în fața lor 5 milioane de străini, sau 30 la sută din populația totală. Mult, desigur, totuș proporția noastră e destul de mare, și nu în aceasta stă mai mult primejdia viitorului, ci în faptul că străinii stăpânesc orașele, în care Românii sunt în minoritate.

Iată care este repartiția populației la orașe pe naționalități :

Diviziuni istorice	Poporația urbană în total	Români	Evrei	Alte nații în maj. creștine
Basarabia —	432.000	20 3%	50.4%	29.3%
Bucovina —	177.000	11%	49%	40%
Transilvania	852.000	21%	26%	53%
Vechiul regat —	1.600.000	60%	35%	5%
Total și procentaj mediu.	3.111.000	28.1%	40.1%	31.8%

Prin urmare, în timp ce Români la orașe, luați în procentaj mediu, sunt numai 28.1 la sută. Evreii sunt 40.1 la sută, iar Ungurii, Nemții Rușii, etc. 31.8 la sută.

Accasta este trista situație în care ne găsim la orașe și încă, după cum am arătat la evaluările și calculele făcute, întrucât n'am avut putința să socotim sporurile continue de imigranți, — proporția străinilor față de Români în realitate trebuie să fie cu mult mai mare. Este de ajuns totuși ca să ne dăm seamă de structura populației noastre urbane prin aceste evaluări minimale, rămânând ca să se cunoască situația în mod precis numai atunci când serviciul nostru statistic demografic în cercetările sale se va călăuzi nu de dorința ascunderii adevărului ci de aceea a aflării și arătării lui.

Până atunci însă rezultatele aflate de noi, întemeiate fiind pe evaluări sincere și neexagerate, rămân să reprezinte situația mai apropiată de realitate decât o reprezintă lipsa statisticilor oficiale la curent, clare și sincere.

Minoritatea în care suntem puși față de străini la orașe nu e numai o situație nenorocită a prezentului, ci după cu am văzut în toate părțile țării când am constatat descreșterea noastră față de sporurile naturale mari la stră-

ini, ea constituie o primejdie iremediabilă pentru un viitor cât se poate de apropiat.

Primejda este că situațiunea actuală e în continuă agravare, întrucât în timp ce străinii sporesc, având excedente de nașteri față de morți, Românii scad având deficite însemnate. Am constatat aceasta pretutindeni în cursul cercetărilor aici expuse și am văzut chiar și cifrele acestui nenorocit proces demografic.

Astfel am văzut în Transilvania (pag. 64.) cum, în anul 1920, după unire deci, în timp ce populația urbană românească are o pierdere de 424 unități, Evreii au un câștig de 754, iar celelalte naționalități un câștig de 1021. Adică — 424 unități la Români și +1775 la străini!

Asemenea am văzut în vechiul regat, după tabelele dela pag. , cum acelaș fenomen demografic nenorocit se petrece în mod continuu și nedesmințit pentru toate orașele în care se află și străini.

Așadar mișcarea naturală a populației urbane se soldază peste tot într'o continuă pierdere pentru Români și într'un continuu câștig pentru străini. Dacă adăogim apoi la aceasta și sporul străinilor pe cale de imigrațiune, putem înțelege ușor care va fi situația într'un apropiat viitor.

Iar dacă ar crede cineva — și desigur cei dintâi optimiștii incorigibili și inconștienți, destui de mulți, ce-î avem, — că procesul de descompunere a populației românești urbane urmează a fi oprit prin isvoarele de energie dela sate, aceasta ar fi încă una din acele rătăcirii fatale pentru conducerea unei țări, fiindcă realitatea desminte și această iluzie.

Din cercetarea conștiincioasă a fostului Director al Statisticii din Transilvania, d. C. Martinovici am văzut în tabloul dat de noi la pag. 65 cum și la sate situația este defavorabilă Românilor prin aceea că în timp ce coe-

ficientul de creștere al străinilor e între 12.1 la mie și 12.4 la mie, al Românilor e numai de 9.4 la mie.

Și să nu se creadă că ni-am afla în fața unei inferiorități de rasă. Cauza acestei reduse creșteri nu e datorită natalității mai mici a Românilor, întrucât aceasta e de 34 la sută față de 32.4 la sută a Ungurilor și Sașilor etc, și 26,2 la sută a Evreilor. Superioritatea prolifică a vigoarei rasei deci e dovedită. Cauza este însă mortalitatea care e cea mai mare pentru Români : 24.6 la sută față de 20 la sută pentru Unguri și c. l. și numai 14.1 la sută pentru Evrei.

Și, dacă această mortalitate se întâmplă în Transilvania și Banat, unde condițiile de trai sunt cu mult mai igienice decât în celelalte părți ale țării, apoi ce poate să fie în satele sărace ale Moldovei sau în acelea ale Basarabiei, de pildă ?

Față de această constatare cum se mai poate aștepta numai dela energiile românești rurale refacerea populației românești urbane ?

Așadar : prin creștere naturală populația românească urbană nu se înmulțește, prin afluența elementelor românești dela sate de asemenea nu ; iar străinii se înmulțesc și prin una și prin alta și, mai mult încă, și prin imigrări.

Iată prin urmare concluziile ce se trag din examinarea situației generale demografice a țării noastre, pe care pentru a o evidenția și mai bine, o reprezentăm, la orașe, prin harta dela sfârșitul volumului.

Cauze și urmări

Cauze istorice, economico-sociale și politico-religioase
— Urmări în domeniul economic — În domeniul cul-
tural — În domeniul profesional — În domeniul politic
și social

I.

Cauzele care au dat naștere și întrețin fenomenul de-
mografic mai înainte constatat sunt de trei ordine : isto-
rice, economico-sociale și politico-religioase.

Cauze istorice numim împrejurările petrecute în trecut
cu neamul nostru în urma cărora ni-am ales în cuprinsul
teritoriului național cu însemnate populații de mai multe
nații.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Astfel, cauze istorice sunt : În primul rând dominația
Austro-Maghiară asupra Transilvaniei și Banatului, ră-
pirea și robirea Bucovinei și Basarabiei. Urmarea acestor
prime cauze istorice a fost impeștrirea populației româ-
nești cu elementele colonizatoare, aduse și sprijinite îm-
potriva Românilor și pentru desnaționalizarea lor. Astfel
am ajuns a avea minoritățile maghiare, nemțești și ru-
sești.

În al doilea rând avem invazia evreiască din Polonia,
Galiția și Rusia, care ne-a dat, precum am văzut, cea
mai numeroasă și, precum vom vedea, și cea mai puterni-
că minoritate.

Cauzele economico-sociale sunt acele care, pe deoparte,
ca urmare a celor istorice, iar, pe de alta, ca aplicare a
unor legi naturale statornice, au contribuit în mod mate-
rial la crearea situației constatate și pe care vor continua
a o desăvârși.

Astfel avem, — ca o urmare a cauzelor storice, — buna stare materială a coloniștilor aduși și sprijiniți de Statul stăpânitor : la sate împroprietăriți, cu școale, biserici, spitale etc. exclusiv numai la a lor dispoziție ; iar la orașe privilegiați, ca funcționari, profesioniști, negustori, meseriași, încurajați și ajutați exclusiv împotriva Românilor, cari, de ex. în Transilvania, până la 1848 nici nu aveau voie să se așeze la orașe.

Iar, ca aplicare a legilor naturale, derivând din cele de mai sus, Români, supuși tuturor asupririlor, excluși dela foloasele nu numai ale bogățiilor țării, dar chiar și de la acelea ale muncii lor, lăsați în sărăcie, fără școli, fără asistență medicală și igienică preventivă, dați, astfel, pradă bolilor, alcoolismului și mortalității infantile ajunsa excesivă, au fost împiedecați în mod material de-a spori în măsura potenței lor etnice, în folosul exclusiv al strănilor a căror potență, din contră, a fost în felul acesta, mărită.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

În afară de aceste cauze care au dat naștere situației nenorocite în care ne aflăm, avem de notat și acelea care întrețin această situație, și anume : cauzele **politico-religioase**.

În rândul acestora punem, pe deoparte în ce privește cauzele politice, tendințele iridente ale foastelor minorități dominante, care în acțiunea lor, din afară și dinăuntru, sprijinesc cu toate mijloacele și cu toate puterile elementele străine pentru menținerea superiorității materiale moștenite la adăpostul căreia să sporească continuu ; iar pe de alta, drept cauze religioase, avem de notat tot cortegiul de acțiuni nefaste ale Evreilor, datorite religiei lor cu tendințe de universală supremație, prin ale cărei precepte, intolerante și exclusiviste, aceștia, deținători ai vieții economice sub toate formele, solidari și persistenți, exercită asupra elementului românesc, continuu și

cu efecte progresive, o serie de mijloace de slăbire și descompunere.

Și iată, pentru a dovedi aceasta, câteva din mijloacele isvorâte din precepte religioase :

În discursul său celebru, neîntrecutul cugetător și filosof Vasile Conta, la Tribuna Parlamentului în 1879, spune următoarele :

„Afară de usură, pentru care sunt vestiți, Evreii mai întrebuintează două mijloace, pe care țin a le spune, pentru că sunt puțin cunoscute, se țin secret, și cu greu le poate afla cineva. Aceste două mijloace au de scop aservirea economică a țării și sunt organizate într'un mod puternic și la care participă cu multă fidelitate, toți Jidanii“.

„Primul mijloc este acesta ; orice consumator jidan este obligat, cu ordin dela Sinagogă, ca niciodată să nu cumpere un obiect pentru consumat dela un nejidan, pe câtă vreme poate să găsească acel obiect la un Jidan din localitatea sa. Cu chipul acesta, tot profitul negustoresc ce provine dela consumatorii Evrei intră tot în punga „Evreilor“.

„Al doilea mijloc : orice negustor jidan e liber să vândă marfa lui cu orice preț la creștini, dar e obligat ca la consumatorii jidani să o vândă cu un atâta la sută mai puțin“.

Iată, prin urmare, două din mijloacele care, isvorâte din cauze religioase, au contribuit și contribuiesc la punerea în inferioritate materială a Românilor.

Prin primul mijloc, evident, negustorii și meseriașii români, întrucât ar mai fi, au de luptat pe lângă concurențele nedrepte de tot felul, și cu restrângerea clienților ce i-ar putea avea, la acei puțini creștini cari ar cumpăra și dela Români !

Iar prin al doilea mijloc, al celor două feluri de prețuri, mai ales în vremea de acum de neomenească speculă și seîmpete, cine nu-și poate închipui proporția victimelor

românești aruncate pradă mizeriei? Pe deoparte restrânși la salarii fixe și cu mult sub necesități, bieții slujbași, servitori și muncitori români cari au mai rămas, iar pe de alta zugrumați cu viața extrem de scumpă, sunt supuși unei metodice descompunerii.

Dar, încă, dacă mai amintim preceptul religios al deosebirei alimentației după „cușer“ și „îrif“, prin ajutorul căruia, recunoscut și fățiș, se dă putința slăbirei populației noastre prin falsificarea băuturilor și a alimentelor monopolizate de Evrei, cine s'ar mai îndoi că sunt și cauze religioase care contribuie la micșorarea numărului Românilor?

Se înțelege, cauze religioase întrucât ni-am deprins a numi, așa precum Evreii vor, preceptele lor călăuzitoare „o religione“, cu toate că, în realitate, după cum și din cele de mai sus se poate vedea ne aflăm în fața unor adevărate legi civile, economice și administrative, îmbrăcate numai pentru a fi proteguate și urmate, în haina fanatismului religios.

În tot cazul, le numim și noi „religioase“, nu în înțelesul propriu al cuvântului, ci în acel convențional, al obișnuinței, anume pentru a face să se înțeleagă și mai mult primejdia ce-o comportă mijloacele de mai sus atât prin inviolabilitatea asigurată de calitatea religioasă ce-o îmbracă, cât și prin tăria fanatismului de cult, cu care, astfel sunt întrebuințate.

Astfel, pe scurt, am văzut cauzele care au contribuit și contribuiesc la punerea în minoritate a Românilor, deocamdată numai la orașe.

II.

URMĂRILE ÎN DOMENIUL ECONOMIC

Urmările în domeniul economic ale situațiunii noastre demografice ajung a agrava și mai mult problema ce ne preocupă, întrucât, în strânse legături, situația economică și cea demografică formează un circuit vicios, din vârtejul căruia tot mai greu ni vom putea salva. În adevăr : situația economică, acaparată sub toate formele de străini, prin asigurarea prosperității materiale a acestora, în opoziție cu sărăcia Românilor, are ca urmare înmulțirea celor din-tâi și scăderea celor din urmă ; iar acest fenomen demografic, cu cât se continuă și se intensifică mai mult — așa precum am văzut că se întâmplă — cu atâta mai mult înlesnește definitivă înstrăinare a vieții economice și a avuției naționale. Așadar : un circuit vicios, pe care timpul îl face tot mai nepătruns.

Dacă serviciul nostru statistic general, îndrumat pe căile bune ale intereselor neamului nostru, alături de o conștiințioasă lucrare a statisticelor demografice pe naționalități, ar face și în ce privește proprietatea bunurilor mobile și imobile, ca și a fondurilor comerciale și industriale, o statistică repartizată tot pe naționalități, atunci s'ar vedea în cifre cum, cu adevărat, avuția este aproape cu desăvârșire în proprietatea străinilor, iar aceia, puțină, care nu este în proprietatea lor, în schimb este, — prin angrenajul economic firesc care pune în circulație bunurile mici și puține spre cele mari și multe, — aservită lor.

Am văzut cum orașele noastre nu cuprind decât cel mult 28 la sută Români. Atâta și încă e destul pentru a fi primejdioasă situația noastră mai ales că și această proporție nu e în creștere ci în descreștere. Privind însă situația și din punctul de vedere al funcțiunii și puterii economice pe care o reprezintă această slabă proporție de Români, ea apare și mai gravă.

În timp ce Ungurii, Nemții, Rușii ect., — privilegiații trecutului — și Evreii, — beneficiarii tuturor regimurilor — dețin imobile urbane, rurale, industriile, comerțul exploatarea și băncile, — Românii, — asupriții din trecut, neorganizații și nesolidarii din totdeauna, — dețin aproape numai funcțiunile publice, profesiunile libere, proletariatul intelectual și muncitoresc.

Orașele, ca organe de circulație și centre de concentrare și distribuire a avuțiilor, create și dezvoltate în măsura condițiilor economice ce le întrunesc, sunt așadar în puterea și la dispoziția deținătorilor avuțiilor de tot felul, cari, în acelaș timp, sunt și făuritorii condițiunilor în a căror măsură, precum am spus, se dezvoltă.

Și care altele pot fi aceste condițiuni decât acelea pe care le indică și instinctul de conservare individuală a bunurilor prin solidaritate între cei de un fel și îndobâzirea idealurilor urmărite de fiecare colectivitate națională ?

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Bunurile, fie mobile fie imobile, nu stau, circulă și produc. Circulă din mână în mână, se transformă, măbindu-se sau înmulțindu-se, întreținând o sumă de muncitori și mijlocitori și creind capitaluri, care, la rândul lor, crează alte bunuri și așa mai departe.

Or, în această continuă circulație este în permanență loc și prilej pentru manifestarea tendințelor și sentimentelor acelor cari o stăpânesc și o dirijează, potrivit instinctului de conservare și a îndobâzuirilor naționale mai sus amintite.

Așa fiind, este evident ca proprietarul ungar, neamț, rus sau evreu, atunci când are de vândut, să prefere pe un semen de al său ; asemeni fabricantul să întrebuințeze ingineri, conducători numai de ai lui, lăsând — precum se știe — numai munca brută, istovitoare, pentru muncitorii români. Deasemeni e firesc ca, în lupta și concurența pentru câștigarea de bușuri, elementele ro-

mânești, cari ar mai fi, să întâmpine peste tot — așa precum se cunosc o sumedenie de împrejurări — cea mai ne-loială și distrugătoare acțiune de nimicire din partea străinilor. Așa precum, de asemenea se știe, pentru învățarea practicei negoțului și meseriilor uceniciei români pretutindeni sunt îndepărtați și neprimiți de străini.

Dar nu numai în cuprinsul țării se manifestă această urmare economică ci și în raporturile economice din afară. Circulația bunurilor poate nesocoti granițele țării atunci când posesorii acestor bunuri nu sunt stăpâniți de considerația de-a face utile schimburile de valori numai țării căreia aparțin. Și, când interesul negustorilor unguri, nemți, sau evrei este de a se face utili prin funcțiunea lor țărilor cărora se socotese că aparțin sufleteste sau industriilor de care sunt legați, este evident că toate comenzile lor de mărfuri vor ocoli produsele țării, făcând să iasă din țară, astfel, indirect, banul consumatorilor, în majoritate români.

Așadar, alături de izolarea completă a Românilor de binefacerile și efectele circulației continue și producătoare a avuției, urmează și micșorarea avuției generale a țării prin acțiunea centrifugă a diverselor minorități stăpâne pe frânele comerțului și industriei.

Avem, ce e drept, și însemnate instituții, financiare mai ales, românești.

Legile vieții economice însă, în situația în care am ajuns, fac cu neputință combaterea efectivă a înstrăinării comerțului, industriei și finanței numai cu mijloacele simple și directe, care au fost începute prin crearea instituțiilor financiare românești pe care le avem. Deși prin deținătorii în majoritate a capitalurilor acestor instituții ele pot fi socotite românești, totuși, supuse numai legilor economice, care pretind în primul rând beneficiu capitalurilor, ruaj necontentit și, după sistemele acum adoptate, participare directă la beneficiul negoțului, industriei sau exploatărei căreia i se dă banii, — din cauză că aceste ce-

rințe, în marea majoritate, evident, tot întreprinderle străine le satisfac, întreprinderile românești nu numai că nu găseseră sprijinul trebuitor și meritat, dar simt și mai mult concurența celor străine, astfel întărite, în afară de finanța străină, și de aceea română.

În felul acesta și acea ce s'ar putea crede, după aparențe, că reprezintă participarea românească la viața economică, în realitate, — ca o urmare firească a prea avansatei înstrăinări a acestei vieți, — numai întru atâta într'adevăr e românească cât reprezintă dobânda ce-o primesc acționarii români. Toate celelalte beneficii pe care ruajul capitalului românesc, ca orice capital introdus în circulația comercială, le crează, măresc beneficiile străinilor, întărindu-li-se și înmulțindu-li-se întreprinderile.

Deși pornite cu alte intenții — în mare măsură executate chiar cu frumoase rezultate la început — acum, târâte de curentul vieții comerciale stăpânite de acei ce-i formează majoritatea, instituțiile românești financiare, în ultimul timp mai ales, sunt îndepărtate tot mai mult de acțiunea pe care ar trebui s'o împlinească.

Și este această justă observare aplicarea însăși a legii economice mai înainte stabilite : **mișcarea bunurilor mici și puține către, și prin, cele mari și multe.**

Circuitul vitios, numit mai înainte, se întărește, așadar, tot mai mult și tinde a deveni de nepătruns.

p. au

IN DOMENIUL CULTURAL

Numărul mare de străini din orașele noastre, ca și stăpânirea de către ei a avuției, are urmări însemnate și determinante și în domeniul cultural.

Orașele, în afară de funcțiunea economică ce o împlinesc, sunt, — prin concentrarea în ele a tuturor elementelor care se disting în toate ramurile de activitate ome-

nească ca și a tuturor așezămintelor de cultură ale unei țări, — expresia fidelă a contribuției pe care acea țară o aduce culturai și civilizației umane. Și, din acest punct de vedere, ca scop final al orânduiri omenirii pe baza principiului naționalităților, orașele au marea importanță de a se realiza în ele și prin ele contribuțiile specifice naționale la civilizația umană.

Este evident dar că, pentru a nu se altera armonia concertării tuturor contribuțiilor naționale, ele trebuie să fie fidele și specifice reprezentante ale însușirilor originale, integrale și exclusive ale nației careia aparțin.

Cât de originală, cât de integrală și cât de exclusiv națională poate să fie contribuția orașelor noastre, în care numai 28 la sută din elementele constitutive, și anume cele mai sărace, reprezintă cultura și civilizația românească, în timp ce restul, covârșitor, îl formează variatele elemente, — cu puternice mijloace materiale, — care reprezintă atâtea culturi și civilizații străine?

Și, în deosebire, înțelege oricine cât de nealterată poate fi contribuția noastră atunci când, — datorită numerosului element evreesc, care neavând o cultură proprie și dispunând în acelaș timp aproape exclusiv de mijloacele de publicitate, — literatura, arta și critica, făcute și scrise de ei în limba românească, ca fiind ale Românilor, înăbușe și influențează adevărata cultură și artă națională, cât mai poate fi.

Dar, nu e numai atât, întocmai precum în domeniul economic cantitatea mijloacelor de existență, limitată după împrejurări, e absorbită mai mult de elementele străine, care, astfel, micșorează mijloacele de existență pentru Români, și în domeniul cultural străinii adaptați, întreținuți și întreținători ai altor culturi, micșorează și epuizează pentru ei în mare parte resursele de cultură, limitate și ele de puterile Statului și ale Societății. Puterile Statului și ale Societății, care sunt isvorâte din bogățiile naturale ale țării și din munca țăranilor, fiind concentrate și diri-

jate la orașe, beneficiarii sub orice formă, deci și culturală, urmează să fie majoritatea populației urbane și deci străinii.

Astfel se întâmplă cu școalele pentru instrucțiunea publică, adică izvoarele de creare a culturii specifice românești, în care elementele românești nu participă în măsura în care ar avea dreptul. Și aceasta din trei motive, și anume :

1. Spre școlile de cultură generală, specială sau înaltă, evident, orașenii sunt mai mult îndrumați, prin însuși cerințele vieții dela orașe. Așa fiind, desigur că cei 72 la sută de străini din populația urbană vor folosi în o mai mare măsură școlile de stat decât cei 28 la sută, care sunt Români.

2. Satele, din care pot veni spre orașe, și lumina din ele, elemente românești într'o proporție mai mare, ca și aceia a populației române rurale, sunt lipsite de școlile primare potrivite numărului necesar fără de care nu se pot avea contingente pentru alte școli. Dogațiile străine opresive și desnaționalizatoare din provinciile desrobite, ca și lipsa de mijloace și tineretea României mici, ni-au lipsit de numărul necesar de școli primare și personal didactic la sate.

3. Și, apoi, e prea sărac și țăranul și Statul pentru a se putea întreține la orașe — mai ales acum — chiar și numai acele elemente pe care puținile școli primare rurale de acum le-ar trimite orașelor.

În timp ce aceasta este situația instrucțiunii publice pentru Români, străinii, avuți, nu numai că folosesc, proporțional cu dreptul și numărul lor, mai mult școlile Statului, dar mai au încă și numeroase școale confesionale și particulare, multe sprijinite chiar de stat, servind exclusiv pentru cultivarea lor, potrivit, evident, cu cultura și aspirațiile lor, diferite și protivnice culturii și unității noastre naționale.

Și, iată acum, pentru a sprijini cele de mai sus cu dovezi

caracteristice, — care trebuie să ne puie cu adevărat pe gânduri, — câteva exemple de proporția în care beneficiază străinii de învățământul public.

Datele ce urmează sunt luate dela serviciul statistic al Ministerului de Instrucție, iar pentru Transilvania dela Direcțiunile Regionale :

În Bucovina 1919—20

Școli de Stat primare

	Români	Străini	Evrei
Băieți . .	26.452	30.836 din care mărtușiți	4.369
Fete . .	24.023	29.691 „ „ „	4.353

Învățământul normal

Români : 314 ; Străini : 418 ; absolvenți : Rom. 25 ; Str. 31

Liceele de Stat

Români : 1214 ; Străini : 4454 din cari 1927 Evrei

Învățământul Profesional de Stat

Români : 63 ; Străini : 557 din cari 199 Evrei

Școlile particulare

	Români	Străini	Mozaici
5 grădini de copii — — — — —	4	235 din cari	187
7 școli primare — — — — —	8	1515 „ „	926
6 „ secundare cu drept de publicitate	119	1880 „ „	1463
8 „ „ fără „ „ „	9	371 „ „	189
1 școală comercială de ucenici cu limbă germană	—	—	368
1 „ „ „ „ „ „	—	—	26
1 „ „ „ „ „ rom.-germ.	1	19	38
1 „ „ „ fete cu l. germană	6	33	101
1 „ p. croitorie cu l. rom.-germ.	37	58	37

Așadar, atât la Stat cât și în școlile particulare, din care multe subvenționate de Stat, Românii sunt peste tot într-o remarcabilă minoritate.

Trecând la Universitatea din Cernăuți găsim următoarea situație :

Facultatea de drept semestrul de iarnă :

Clasați după naționalități găsim : Români **176**, Evrei **78**, iar dacă cercetăm repartitia pe religie, găsim 211 Evrei, ceea ce înseamnă că Români sunt majorați în numărul de 176 cu 133 de Evrei trecuți la declararea naționalității inadins între Români cari, în realitate, rezultă, așadar, a fi fost numai **43** față de **211** Evrei !

La Filosofia în acelaș semestru

Români: **174** ; iar Evrei: **574**

La Drept semestrul de vară

După religii :

Ortodoxi	237 (Români și Ruteni)
Catolico	98
Luterani	26
Alte religii	31
Mozaici	546

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Se vede, prin urmare limpede, cine profită mai mult de învățământul scump plătit de Stat.

IN BASARABIA

Iată cum stăm și în Basarabia :

Învățământul primar rural

	Români	Străini creștini	Evrei
Băeți	72.889	1974	1281
Fete	27.555	1302	2147

Învățământul primar urban

	Români	Străini	Evrei
Băeți	6385	2435 din cari	1351
Fete	5501	4022 „ „	2492

Școli medii și normale

Ortodoxi *)	Mozaici	Catolici	Alte religii
2287	1127	22	30

*) Români și Ruși.

Școli secundare și profesionale				
Ortodoxi	Mozaici	Catolici	Protestanți	Altele
1535	6302	135	215	182
Școli secundare mixte				
Ortodoxi	Mozaici	Catolici	Protestanți	
690	1341	17	7	

După cum s'a văzut nici în Basarabia nu stăm mai bine. În afară de învățământul primar rural și urban Români nu sunt în majoritate, ei, din contră, într'o foarte mică minoritate. Nu avem pentru Basarabia și statistica învățământului particular; cunoscând că școlile private sunt exclusiv străine, ne putem închipui ce trebuie să fie și în acest învățământ.

IN TRANSILVANIA

Pentru Transilvania nu avem multe date, totuși situațiunea școalei românești în această provincie lesne este de înțeles cunoscând ce-am putut moșteni dela asupritorii Unguri, cari tocmă prin școală își exercitau mai mult acțiunea de desnaționalizare.

Mai întâi în aceste părți lipsa cea mai mare, de altfel ca și în Basarabia, se resimte în personalul didactic de toate categoriile. De unde era să fie?

Din această cauză, totul urma să fie din nou aproape făcut cu greutățile cele mai mari, unite mai ales cu neputința materială a Statului de acum.

Toate aceste greutăți, înțelese și știute de dușmanii noștri, sunt speculate și utilizate de ei.

Cu mijloace materiale mai multe, adunate din vremurile bune ale privilegiilor nemăsurate, cu subvenții din afară și proteguți de sperietoarea protecție externă a nenorocitei „clauze a minorităților”, străinii din aceste părți întrețin o puternică activitate școlară.

Un consenz perfect este stabilit între Unguri și Evrei în această privință, astfel că cei din urmă, socotindu-se — precum au declarat-o — „Evrei-Români-Unguri”, sau „Evrei români de origină ungară”, frecventează școlile

maghiare, mărindu-le astfel, efectele dăunătoare culturai noastre.

Aşa, spre exemplu, în şcolile particulare din Cluj şi Tg. Mureş cu limba de predare maghiară, sunt în total 1563 de elevi din care 894 Evrei.

Dar nici în şcoalele de stat nu e o situaţie mai bună. Iată câteva exemple :

	Români	Ung. etc.	Evrei
Şcoalele medii (Regionala Cluj) . . .	1731	1535	din cari 482
„ Lic. Comercial (Reg. Cluj) . . .	65	445	„ „ 137
„ med. Tg. Mureş l. maghiară . . .	—	402	„ „ 118
„ de Stat din Cluj „ „ . . .	—	179	„ „ 42
„ Profesională de fete din Cluj . . .	29	71	„ „ 14

În felul acesta se prezintă situaţia şi în şcoalele din Transilvania şi Banat, unde, după cum se vede mai sus, Statul întretine şcoli cu limba de predare maghiară.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

IN VECHIUL REGAT

În vechiul regat desigur că în Moldova proporţia şcolarilor români faţă de cei străini trebuie să fie mai mică decât în restul ţării, după cum este şi repartitia populaţiei.

În adevăr, cercetând statisticile Ministerului de Instrucţiune Publică pe anul curent, am găsit următoarele date pentru şcoalele din oraşele unde sunt mai mulţi străini :

	Români	Evrei
Liceul din Bacău	363	198
„ „ Botoşani	229	127
„ de fete „	155	173
„ din Dorohoi	177	167
„ „ Fălticeni	152	100
„ (Naţional) Iaşi	292	201
Gimnaziul (Al. cel Bun) Iaşi	94	215
„ (Ştefan cel Mare) Iaşi	93	120
Liceul din Roman	256	157

	Români	Evrei
Liceul din P. Neamț	347	179
București L. „Lazăr“	856	203
„ „ „Basarab“	560	229
„ „ M. Viteazul	547	135
Școală comerciala superiori Iași	37	52
„ „ elementară Botoșani	48	63
„ „ „ P. Neamț	49	75

Astfel se prezintă situația la școlile de stat din orașele cu populația mai multă evreiască. Să se noteze însă că deși numărul elevilor români se alimentează dela sate mai mult, unde sunt Români în majoritate, iar elevii evrei numai din populația urbană evreiască, întrucât cea dela sate e redusă, totuși, în cele mai multe școli, numărul lor trece de jumătatea Românilor, în timp ce în școlile comerciale îl întrece chiar cu mult.

În afară însă de acest mare contingent de Evrei pe care liceile și școlile secundare de stat îl revărsă universităților, mai sunt școlile particulare, foarte numeroase ale străinilor și bine întreținute. Astfel spre exemplu, la unele din acestea avem următoarea situație :

Școli particulare

București	Români	441	Evrei	781
Iași	„	37	„	108
Galați	„	190	„	199

Școli profesionale particulare

București	Români	83	Evrei	306
„ de Meserii	„	41	„	65
Iași	„	48	„	64

Iată acum și situația la Universitatea din Iași pe anul 1922—23 :

Facultatea de Medicină	Români	546	Evrei	831
„ „ Farmacie	„	97	„	299

Facultatea de Litere	Români	351	Evrei	100
„ „ Științe	„	722	„	321
„ „ Drept	„	1743	„	370

Se vede, prin urmare, în mod lămurit și precis ca și cifrele cuvântătoare expuse, cum se răsfărânge și în învățământul public situațiunea demografică nenorocită în care ne aflăm.

Pentru mulți ar putea să pară însă că tocmai numărul mare de străini cari frecventează școlile românești este un fapt îmbucurător pentru contopirea sufletească și răspândirea culturii românești. În realitate însă, școala românească e folosită numai într'atâta cât e necesară ca să se capete cunoștințele generale și speciale ca și diploma trebuitoare carierei. Și tocmai faptul acesta, care se verifică în orice împrejurare, constituie dovada că nu se poate aștepta o modificare și asimilare sufletească, prin nimic, câtă vreme aspirațiile și sentimentele moștenite, stimulate tocmai de tendințele naționale ale culturii noastre, sunt în creștere.

E o naivitate periculoasă credința că tocmai acum, în era de triumf a principiului naționalităților, cultura care deșteaptă mințile, întărește caracterele și deschide orizonturi, — ori în care limbă ar fi împărtășită, dar mai ales în aceia socotită vrăjmasă, — poate să unifice aspirațiile și să contopească simțirile.

De aceia, în ce ne privește, școala românească deși frecventată într'un număr atât de mare și în creștere de străini, nu poate fi decât mijlocul cel mai prielnic pentru acțiunile și aspirațiunile divergente ale acestora.

Dacă altfel ar fi realitatea, atunci cum se poate explica faptul că tocmai manifestările culturii sunt deosebite după naționalități? Avem artă, literatură, teatru, presă, curate și exclusiv reprezentative pentru fiecare minoritate, puternic sprijinite, înfloritoare chiar, alături de artă, literatură, teatru și presă românească, anemiata și

alterate de elementele intruse, străine de simțirea și însușirile specifice ale neamului nostru.

Și e firesc să fie astfel : toate manifestările culturale și artistice sunt produse și întreținute în măsura numărului și a bunei stări a celor cărora aparțin. Or, am văzut și numărul și buna stare a noastră la orașe, adică în centrele de cultură și de artă. Dacă numărul nostru ar fi mai mare, și anume dacă orașele ar fi în întregime locuite de Români, atunci desigur că ar fi mai citite cărțile, revistele și ziarele curat românești, teatrele ar fi populate iar nu goale ca acum, expozițiile cercetate, și, se înțelege, autorii, artiștii, compozitorii, căutați și răsplătiți.

Dar, în afară de reducțiunea manifestărilor de artă și cultură românească prin reducția făcută în capacitatea de creare și întreținere datorită numărului și a mijloacelor materiale, tot ca o urmare a dominării orașelor noastre îndeosebi de Evrei, aici e locul de-a aminti și influența specifică pe care aceștia o au în domeniul culturii și artei noastre, prin amestecul și participarea lor directă.

Abundă publicistica noastră de o literatură dubioasă, străină însușirilor românești, imorală și anticreștină. Critica literară, artistică și dramatică, monopolizată de Evrei odată cu monopolizarea și a mijloacelor de presă, consacră și distruge cu tendințe orice manifestare protivnică spiritului și interesului lor. Din această cauză un curent specific, factice, adaptat acestei situații se vede bine că prinde tot mai mult între autorii și artiștii noștri. O literatură specială se creiază, numai un repertoriu cu anumite condiții se face posibil în teatru ; într'un cuvânt, totul se modifică, se adaptează cerințelor dăătorilor de ton, prin presă și bani, din nevoia autorilor și artiștilor de a trăi.

Suntem în plin progres spre judaizarea culturii și civilizației noastre, așa precum și în Ungaria s'a întâmplat. Și, iată, din cele multe, un exemplu caracteristic :

La Teatrul Național din Iași, un director, supus și el

influențelor mai sus arătate, a introdus pe scenă o artistă evreică, care nici nu avea macar meritul de-a reprezenta vre-un talent deosebit. Era al doilea asalt ce se dădea scenei românești din Iași, după primul care fusese cu vre-o 10 ani în urmă. Publicul românesc și la acest asalt, ca și la cel dintâi, a reacționat, respingând încercarea.

Imediat a urmat, — prin sinagogi fiind hotărât, — boicotul Teatrului Național din partea Evreilor, cari în acelaș timp au și subscris milioane pentru organizarea unui teatru liber, în limba românească, dar cu artiștii aleși, se înțelege, de ei. Iar Teatrul Național de atunci, în adevăr, a rămas cu sala goală.

Până atunci, cu repertoriu făcut pe placul lor, cu un director care le pregătea satisfacția de-a introduce elemente ovrești în scenă, Evreii, cu mult mai numeroși și plini de bani decât Românii, formau în majoritate publicul spectator.

Iată, prin urmare, unul dintre foarte multe exemple ce se pot aduce, care să ilustreze felul cum, din ce în ce, datorită minorității ca și sărăciei în care ne aflăm față de străini, toate manifestările noastre culturale și artistice sunt dimnuate, influențate și alterate, în dauna tuturor însușirilor specifice ale neamului nostru, strălucite și viguroase precum se știe.

IV.

IN DOMENIUL PROFESIONAL

Când viața economică, în toate ramurile ei, este stăpânită de străini și când școala, precum am văzut, mereu creiază elemente intelectuale și profesionale, străine, ca doctori, avocați, farmaciști, ingineri, etc. este ușor de înțeles că și în domeniul profesional, în care mai păstrăm cândva întâietatea, să fim puși în minoritate.

Simpatia de rasă, ca și interesele colectivităților minoritare, solidare, impun sprijinirea și susținerea elementelor proprii, făcându-se apel la acele românești numai atunci

când nevoile mari cer și când fără ele nu s'ar putea reuși în vre-o împrejurare.

Clientela tuturor profesioniștilor este, așadar, la discreția inițiativei și intereselor majorității populației urbane. Efectele n'au întârziat să se arate tot mai pronunțate și nimic nu ne poate da nădejdea că ar înceta, ci, din contră, logica faptelor, după cele constatate până acum, indică o agravare a lor.

Iată, spre exemplu, cum crește în Iași din an în an, numărul avocaților evrei :

În anul 1920 sunt	17
„ „ 1921 „	20
„ „ 1922 „	27
„ „ 1923 „	59

În timp ce avocații evrei se înmulțesc, cei români scad, întrucât, clientela fiind limitată după numărul locuitorilor și cum am văzut în cercetarea mișcării demografice, în acest oraș nu crește numărul absolut al întregii populații, ci numai al Evreilor, — mijloacele de câștig pentru avocații români se reduc tot mai mult.

Tot astfel se întâmplă cu medicii, cari, după cum am văzut din proporția studenților mediciști evrei față de cei români, — sunt mai mulți cei evrei. Și sunt atât de mulți în comparație cu cei români, încât în majoritate clientela și cea românească o au medicii evrei.

Încetul cu încetul grija sănătății publice va rămâne aproape cu desăvârșire în mâinile Evreilor.

Pentru corpul tehnic și ingineresc nu poate să fie o situație mai bună, mai ales că prin însuși funcționarea lor atârnă de întreprinderile tehnice, fabricile, exploatările, etc. stăpânite precum știm de străini. Românilor din această profesiune nu le rămăsese mai înainte decât întrebuințarea ce le-o dădea Statul în calea ferată, în drumuri, poduri și lucrări de Stat. Acum însă și în aceste locuri au pătruns, pătrund și vor pătrunde tot mai mult străinii, în-

trucât condițiunea de cetățenie română care-i împiedica până acum de-a fi primiți, nu îi mai împiedică acum.

Dar nu numai atât, magistratura, și funcțiunile publice, deținute acum aproape exclusiv de Români, vor trece și acestea, treptat în mâinile străinilor, în proporția în care Români scâzând mereu, iar viața publică deschizând continuu locuri, elementele intelectuale străine, pe care învățământul, precum am văzut, le prepară într'o proporție crescândă, vor fi gata a satisface cerințele de servicii publice.

În o bună măsură însă, situațiunea pe care ni-o desemnează perspectiva de mai sus, o și avem în Transilvania, Bucovina și Basarabia, unde am moștenit și am înțeles a menține până acum, în magistratură și funcții publice foarte mulți străini. Efectele acestei situații se pot constata în greutatea cu care progresează românizarea ea și în atitudinile, atât de adesea ori simțite, protivnice unității noastre naționale.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

V

ÎN DOMENIUL POLITIC ȘI SOCIAL

Felul de conformare a structurii unei populațiuni la orașe și mai ales așa cum l-am văzut în orașele noastre, nu poate avea numai urmări parțiale. Urmările unei astfel de situațiuni sunt integrale. Domeniile economice, culturale și profesionale infiltrate, stăpânite și influențate de străini, pregătesc în deosebi în domeniul politic și social urmări cari șintetizează pe toate celelalte, așa precum însăși activitatea politică și socială este o sinteză a tuturor

Viața socială are regulele ei de dezvoltare, precum și politica unui Stat trebuie să aibă pe ale ei. Și, atât pentru cea dintâi cât și pentru cea de a doua, legea fundamentală, din care și pentru care derivă toate, trebuie să fie unitatea.

Unitate în felul de dezvoltare a claselor sociale, întrucât

echilibrul numai prin o proporțională dezvoltare a acestora se poate menține.

Unitate în simțiri, tendințe și interese, întrucât circulația și primenirea între clasele sociale, care se urmează după legile naturale, să nu fie împiedecată.

Unitate, în fine, de vedere, de judecată și de acțiune în politica Statului, care constă tocmai în păstrarea neamului prin asigurarea echilibrului și normalei funcționări a circulației mai sus expuse.

Dar, organele de împlinire a acestor esențiale funcțiuni într'un Stat sunt tocmai orașele.

În ele și prin ele, care sunt create și întreținute de toate forțele vii și active ale unei țări, fiind în acelaș timp prin numărul, mărimea și starea lor însăși exponenții cari arată gradul de civilizație ca și potența unei țări, țările se administrează, conduc și reprezintă.

Laboratorii de selecțiune și triaj a valorilor și forțelor pornite din adâncile izvoare ale maselor populare, ele imprimă acestora, prin mediul lor, caracterul și însușirile pe care ele însuși le au. De asemenea, în ele și în resursele din cuprinsul lor, elementele selecționate care pornesc dela sate la orașe, pot găsi debușuri și pot fi stimulate și atrase sau descurajate și respinse.

Cum se pot petrece faptele însă în orașele noastre, în care numai 28 la sută, în medie generală, sunt Români a căror stare materială și de bușuri economice sunt acaparate de străini exclusiviști și solidari între ei ?

Evident, nu așa precum legea fundamentală a funcționării unui Stat, **unitatea**, care. Nu, căci unitatea noastră este sfărâmată tocmai prin situațiunea demografică nenorocită în care am văzu că ne găsim.

Clasa de mijloc, stăpână prin număr pe orașe, fiind străină, este evident că și împropătează și înmulțește forțele, exclusiv cu elemente străine: Ungurii, Nemții și Rușii cu acelea venite dela țară, unde de asemenea sunt, iar Evreii, în afară de cele din țară, cu acele atrase prin imigațiune.

Astfel, orașele noastre, prin înstrăinarea lor, sunt izolatoare în circulațiunea valorilor și energiilor românești, în timp ce sunt cele mai prielnice pentru circulațiunea, atragerea și înmulțirea celor străine.

În felul acesta structura populației noastre, departe de a se unifica, se diferențiază tot mai mult, punându-ne Statul din ce în ce în o existență inferioară, care, agravându-se, devine fatală.

Și, iată ce spune în această privință marele cugetător și marele om de știință dispărut **V. Conta**, analizând condițiunile de normală funcțiune a unui Stat :

„Este recunoscut de către chiar aceia cari ne atacă „azi, că cea dintâiu condiție, pentru ca un Stat să poată „exista și prospera, este ca cetățenii aceluși Stat să fie „din aceeași rasă, din acelaș sânge, și aceasta este ușor „de înțeles. Mai întâi indivizii de aceeași rasă se căsătorese obișnuit numai între dâșșii, căci numai prin căsătoria între dâșșii se menține unitatea de rasă pentru toți „acei indivizi; apoi căsătoria dă naștere la sentimentele „de familie, cari sunt legăturile cele mai puternice și „cele mai durabile din câte leagă vre-odată pe indivizi între dâșșii; și când ținem seamă că aceste legături de „familie se întind dela individ la individ până când cuprind întregul popor al unui Stat, vedem că toți cetățenii cari constituiesc Statul sunt atrași unul către altul „prin un sentiment general de iubire, prin aceia ce se numește simpatia de rasă“.

„Mai mult decât atât. Dacă ținem seamă că acelaș sânge curge în vinele tuturor membrilor unui popor, înțelegem că toți acești membri vor avea prin efectul eredității, cam aceleași sentimente, cam aceleași tendințe și „chiar cam aceleași idei; încât la vreme de nevoie, la ocazii mari, inima tuturor va bate în acelaș fel, mințea „tuturor va adopta aceeași părere, acțiunea va urmări acelaș scop, cu alte cuvinte națiunea care va fi de o singură „rasă va avea un singur centru de gravitate și Statul care „va fi format din o astfel de nație, acela și numai acela

„va fi în cele mai bune condițiuni de tărie, de trăinicie și „de progres“.

„Prin urmare, după cerințele chiar ale științei, cea din-
 „tâi condiție pentru existența unui Stat este ca poporul
 „să fie din aceeași rasă. Ei bine, acest adevăr este acela pe
 „care se bazează principiul naționalităților de care se fa-
 „ce atâta vorbă în lumea civilizată. Acest principiu al
 „naționalităților se înțelege că nu se rapoartă decât la rasa
 „și nici decum la ceia ce se numește supușii aceluiasi Stat,
 „fără deosebire de rasă, căci atunci principiul n'ar mai a-
 „vea nici o explicare. Ei bine, acest principiu este atât de
 „adânc înrădăcinat astăzi în conștiința tuturor oame-
 „nilor, fie oameni de stat, fie simpli cetățeni, încât astăzi
 „toate constituirile și toate reconstituirile de state nu se
 „mai fac în lumea civilizată decât după principiul naționa-
 „lităților. Apoi să nu se mai zică atunci de către publi-
 „cistii evrei, sau evreofilii, că baza statului ar fi numai
 „simplul interes material comun al concetățenilor, fiind-
 „că vedem din contra, că tocmai veacul nostru este acei
 „care a dat naștere principiului naționalităților, și toc-
 „mai principiul acesta prevalează astăzi din ce în ce mai
 „mult. Și acest principiu este cu atât mai necesar, cu cât
 „forma organică a unui Stat este democratică, precum
 „este a României“.

„Înțelegeți foarte bine că altă dată, și la noi și în alte
 „State, au putut foarte bine să fie la un loc fel de fel de
 „rase, fiindcă atunci masa poporului nici nu avea drepturi
 „politice; era un singur om sau o singură clasă care dom-
 „nea și astfel afacerile Statului aveau în toate cazurile o
 „singură direcțiune. Dar astăzi când regimul este demo-
 „cratic, când poporul ia parte la afacerile publice, cum
 „ar putea să fie unitate de acțiune și de direcțiune în con-
 „ducerea Statului, când poporul ce conduce Statul nu ar
 „fi de o singură rasă, și prin urmare nu ar fi în el unitate
 „de tendințe, unitate de aspirațiuni?“

Am citat înadins mai mult din înțeleptele și eternele
 adevăruri spuse aproape cu jumătate de veac în urmă de

cel mai adânc cugetător pe care l-a avut neamul nostru, un om de știință și de drept care avea toate însușirile ca să vorbească și în numele științei și în numele neamului.

Și vedem cu toții cât de adevărate sunt aceste cuvinte mai ales acum, când în atâtea mari și grele împrejurări le-am experimentat noi înși-ne .

Astăzi, când, mai mult ca la 1879, (când se rosteau adevărurile acestea) viața noastră publică a pășit și pe cea mai înaltă treaptă a democrației : conducerea prin sufragiul universal ; când deci cuvântul opiniunii publice este acela care determină toate acțiunile și când acest cuvânt, e rostit, precum se vede zilnic, printr'o presă scrisă și stăpânită de străini, — avem dreptul să ne întrebăm, după Conta : dacă inima tuturor bate în acelaș fel, dacă mintea tuturor adoptă aceleași păreri și dacă, mai ales, acțiunea tuturor celor ce vorbesc în numele românismului urmărește acelaș scop ?

Răspunsul ni-l dă realitatea însăși, arătându-ne prin el cât de mari și radicale sunt urmările situațiunii noastre demografice și în domeniul politic.

Concluzii și Remedii

Dificultățile acțiunii de remediere. — Urmărirea riguroasă a mișcării demografice. — Asimilarea străinilor creștini. — Protegerea Românilor. — Reacționare în domeniul cultural. — În domeniul politic.

I.

Din cele ce au precedat am putut constata următoarele :

I. Populația României întregite este amestecată. Într-o mare proporție cu două categorii de străini : a) străinii coloniști aduși și întăriți de foastele stăpâniri și b) țărăni, invadați în aceste părți ale Europei răsăritene.

II. Ambele categorii de străini sunt împrăștiate și la sate și la orașe, însă în mai mare proporție la orașe, unde Românii sunt în minoritate.

III. Și la sate și la orașe mișcarea demografică este în defavorul Românilor, și anume : la orașe Românii scad și străinii se înmulțesc, iar la sate, în timp ce străinii au un coeficient mare de creștere, Românii îl au mai mic.

IV. Urmându-se această stare de fapt și în viitor, vom ajunge la un dezastru național iremediabil.

V. În timp ce străinii de ambele categorii stăpânesc aproape exclusiv viața economică, proprietățile și averile de orice fel, Românii, funcționari, profesioniști sau plugari, sunt săraci.

VI. Potrivit legilor economice, situația aceasta de inegalitate se agravează cu cât timpul trece, înlesmind în același timp trecerea bogățiilor și averiilor create în țara noastră în alte țări.

VII. Ca urmare a prosperității economice a străinilor ca și a faptului că locuiesc în mare majoritate la orașe, izvoarele de cultură sunt acaparate de ei tot mai mult. Astfel, am văzut în școale, unde, proporțional cu numărul lor total, sunt într-o mare superioritate față de Români ; am văzut influența în artă, literatură și presă cărora le

schimbă caracterul, subordonându-le tendințelor și intereselor lor.

VIII. Pregătiți de școli în proporție superioară Românilor, străinii, neînpușcați de nici o restricție, au început și vor sfârși prin a monopoliza toate profesiunile libere precum și funcțiunile administrative și judecătorești, eliminând pe Români, pe care îi izolează de izvorul natural de primenire din populația rurală.

IX. Cuceritori în toate domeniile, vor ajunge a fi stăpâni și pe politica țării, așa precum s'a și început a se vedea, deocamdată prin sugestiile și intrigile presei a cărei stăpânire o au și pe care o utilizează : înăuntrul pentru a sprijini orice acțiune demagogică, extremistă și periculoasă țării, iar în afară pentru a ni se slăbi prestigiul și a face justificate toate intervențiunile și vexațiunile.

X. În felul acesta, **unitatea națională**, fără de care un Stat, precum am văzut, este condamnat nimicirii, ni este periclitată.

Aceasta este situațiunea tristă în care ne aflăm. Am cercetat-o metodic și întemeiat. Nu zicem însă că nu este cunoscută. Din contra, este smțită mereu, la tot pasul, dar ocolită și ignorată. Astfel am văzut cum este ocolită de însuși serviciul public chemat a o arăta precis și elocvent prin cifre.

Mai este ignorată de factorii politici ai țării în mare parte, întrucât mai întâi chestiunea comportă o unitate de vedere asupra tuturor problemelor și această unitate ar exclude, se înțelege, tocmai **suportul existenței** atâtor partide și oameni, cari se agită în numele politiceii, și care este tocmai **divergența de păreri**. Și apoi, chestiunea aceasta nu numai că nu este privită și tratată potrivit soluțiunei firești și româneși, ci, tocmai prin ocolirea și mistificarea ei, constituie un aport politic acelora cari nici nu voesc și nici nu pot să-l aibă în sentimentele unanime ale românimeii.

Și acesta, precum arătam la începutul lucrării de față,

cate încă un aspect al gravității problemei puse în discuțiune, întrucât îi împiedecă soluțiunea.

Așadar, din toate punctele de vedere, ne aflăm în fața unei situații extrem de primejdioase.

Intrebarea, acum însă, este : se poate remedia ?

Deodată, evident, nu. Treptat și mai ales metodic, desigur, da.

II.

Dificultățile acțiunii de remediere.

Neamul nostru nu este în declin. Situația constatată ca și mișcarea demografică defavorabilă ce-am văzut-o, nu sunt isvorâte din declinul nației. Ele sunt efecte ale unor împrejurări istorice și politice, iar nu ale unor defecțiuni etnice. Imprejurările istorice și politice, produse ale acțiunilor omenesti, sunt schimbătoare și remediabile, iar nu eterne și călăuzite de elemente necunoscute oamenilor ca acele produse de natură, cum ar fi defecțiunile etnice. Și, în parte, însuși întregirea teritorială a României este o schimbare și remediere a împrejurărilor istorice și politice din trecut. Urmează numai ca, la pas cu desfășurarea logică a efectelor ce trebuie să decurgă din schimbarea aceasta, să împiedicăm ca prin perpetuarea și agravarea condițiilor rele în care se găsește neamul nostru sub raportul mișcării demografice, de a se lăsa să se transforme în defecțiune organică, naturală, aceea ce acum nu este decât o rămășiță a unor împrejurări artificiale.

Pentru aceasta însă nu mentalitatea care o vedem că domnește în mare parte în atmosfera politică de acum e capabilă de a reacționa.

Problema ce se pune acum e cu mult mai anevoioasă decât a fost aceea a întregirii neamului, pentru rezolvirea căreia a fost destulă o încordare supremă, de scurtă durată în viața unei singure generații, după ce generațiilor anterioare le-a revenit numai contribuția de rezistență organizată prin însuși instinctul de conservare etnică,

natural moștenită. Și, cu atât mai asigurată a fost victoria primei etape de îndreptare a împrejurărilor istorice nedrepte, cu cât ea, în felul în care a fost pusă spre rezolvare, a cerut efortul suprem și jertfitor al celei mai curate și mai viguroase părți a neamului, a țărânilor, care a fost capabilă într-o așa de largă măsură să-și dea contribuția hotărâtoare.

Pentru a doua etapă, de îndreptare a efectelor împrejurărilor politice și istorice încetate, apelul nu se mai face nealteratei și viguroasei noastre țărânilor, ci dimpotrivă, mixturii intelectuale pe care, în mare majoritate, o formează pătura noastră conducătoare din orașele atât de înstrăinate, supusă și influențelor nefaste ale culturilor străine din provinciile robite, care le-a redus individualitatea etnică, și influențelor, fatale pentru mulți, a atmosferei de eras materidism, de neînfrânată imoralitate și de nestăpânit parvenitism, atât de puternic și cu efect devoltate în mediul încurajator al străinilor stăpâni pe toate mijloacele de satisfacere și a materialismului și a imoralității și a parvenirii.

Sunt prea puține acele forțe organizate în politica noastră, care, următoare unei tradiții românești, acționează încă, pentru ca să poată rezista — fără o trezire a conștiinței naționale care să le vie în ajutor — năvalei de atacuri pe care rătăciții inconștienți, împreună cu străinii și mijloacele lor multiple, le dau din ce în ce mai concentrice.

Soluțiunile care pot fi cer tocmai aceia ce situația mai sus arătată a celor chemați a le da le împiedecă. Numai o unitate de vedere care să creeze un program unic al tuturor factorilor conducători, pentru o lungă durată, trecut din succesiune în succesiune, treptat și metodic rezolvat, poate salva situația.

Și, întrucât e vorba de soluțiuni, pentru a nu lăsa observărilor noastre defectul de a descuraja numai, ne luăm libertatea de a indica unele soluții, care, după cum se va vedea, isvorăsc în mod firesc din cercetarea atentă a situațiunii aici arătate.

III.

Urmărirea riguroasă a mișcării demografice. — Asimilarea străinilor creștini. — Proteguirea Românilor.

Cunoscând că elementele de înstrăinare a poporației țării noastre au două origini diferite, și remediile urmează a fi deosebite.

În primul rând, ca un post principal de observațiune, serviciul statistic, și îndeosebi cel demografic, trebuie reorganizat și pus în măsură de a se constata regulat și precis efectele acțiunii de îndreptare a situației, care nu mai poate întârzia. O supraveghere riguroasă și de bună credință, cu o repartiție în toate datele pe religii și națiuni, așa precum e și firesc într'o țară care are un așa de mare și de variat număr de străini, e absolut necesară.

În privința minorităților moștenite dela foaștele state dominante, întrucât creșterea și dezvoltarea lor atârnă de buna stare pe care privilegiile avute le-o asigură, fără a ne atinge de drepturile individuale, în ce privește însă acele colective avem dreptul a le controla și dispune de ele după echitatea care ține întâi seamă de interesele Statului. Alături de această acțiune, trebuie să urmeze o continuă grijă de a înlesni elementele autochtone să dobândească, treptat, o situație materială egală.

Împroprietăriri la sate și orașe, scutiri și încurajări diverse dela Stat, sunt mijloace practice de realizare.

Creștine, în cea mai mare parte, și asimilabile, aceste minorități, trebuie scoase de sub influența și teroarea țărilor de origine și făcute să înțeleagă că desnodământul logic și fatal al izolării lor, asimilarea cu noi, nu este decât o sancțiune întârziată a justiției imanente, neîndurată, a faptelor greșite ale înaintașilor lor care le-au intrus în corpul nostru.

Oprirea oricăror mijloace de atâțare venite de peste granițe intră în dreptul firesc al apărării, iar combaterea celor create aici între ei ca acțiuni iridente, trebuie

să formeze obiectul celei mai sânguinoase munci a unor organe permanente și puternice de contrapropagandă.

Încurajarea și sprijinirea căsătoriilor între ei și noi, precum și stimularea prin răsplătire a elementelor care nu propagă ura ei apropierea, deasemenea sunt mijloace de realizare practică.

În ce privește pe Evrei, întrucât pe deoparte asimilarea nu e posibilă din cauza religiei lor intolerante, iar pe de alta parte invaziunea lor la noi face parte dintr'un vast program de acțiune cuceritoare, urmat cu persistență, cu multă vigoare și puternic sprijinit de-o forță internațională, și întrucât în urmărirea acestui plan, pe lângă altele ce le crează convețuirea lor cu noi, mai este și sprijinul ce-l dau vădit acțiunilor iridente, — reacțiunea noastră cere mai multe și mai ales îndelungate eforturi.

În primul rând, fără întârziere și fără șovăire, trebuie operate imigrațiunile continue.

Un sprijin din partea statului puternic, continuu și fără rezerve trebuie să asigure Românilor, deocamdată menținerea posturilor economice ce le mai dețin încă, iar treptat, recucerirea celor pierdute. Credite comerciale sprijinite și privilegiate de Stat trebuie să răsară pretutindeni în părțile mai amenințate. Furniturile și construcțiile de stat să fie de bușeuri exclusiv rezervate meseriașilor, negustorilor și tehnicienilor români.

O educație tehnică și practică efectivă, pusă la dispoziția numai a românilor, trebuie să creeze elementele pierdute prin invazia străinilor.

Alături de acestea toate un control sincer și continuu să se facă asupra exercitărei comerțului și meseriilor, pentru a se asigura jocul liber al concurenței legale și a se împiedeca boicoturile și acțiunile oculte de nimicire a întreprinderilor românești.

Întrucât legea de încurajare a industriilor crează atâtea beneficii, dă drept Statului, care le acordă, să pretindă o integrală împlinire a îndatoririi de-a face să participe la conducerea și executarea muncilor cel mai mare nu-

măr posibil de Români, în condițiunile cele mai potrivite unei bune stări materiale.

Atât pentru asigurarea comerțului licit, cât și pentru apărarea sănătății consumatorilor, un control sever și continuu al alimentelor spre a se stârpi falsificările, ca și o oprire a selecționării acestora care asigură cea mai bună calitate pentru străini și numai restul pentru creștini, se impune de asemenea.

Ușurarea traiului funcționarilor mici și mari, în majoritate români, prin crearea de consumuri, cooperative și locuințe eftine.

Ingrijirea copiilor români la sate și orașe printr'o asistență publică cât mai vastă, precum, și încurajarea nașterilor prin prime și ajutoare, etc. etc.

Acestea sunt o parte din principalele mijloace cu ajutorul cărora se poate mai întâi limita scăderea populației românești și indirect înmulțirea celei străine, se pot asigura condițiuni materiale mai bune care să înlesnească înmulțirea populației românești și se pot relua pozițiilor economice uzurpate.

IV.

Reacționarea în domeniul cultural.

Dar, intrucât urmările situației noastre demografice nu sunt limitate numai la pierderea pozițiilor economice, ci, precum am văzut, și în toate celelalte domenii, începând cu cel cultural, agravându-se astfel situațiunea în general, — paralel cu cele indicate mai înainte, o acțiune de intervențiune energică și perseverentă se impune și în aceste domenii. Și cu atâta mai mult se impune în domeniul cultural cu cât, după cum vedem, mai bine de trei luni, asistăm neputincioși la o reacțiune, din care nu lipsesc nici violențele, și care poate foarte ușor, ca pe lângă turburarea și împiedecarea mersului normal a învățământului creator de energii și minți atât de utile, să răscoleas-

că până în adâncurile nemulțumirilor sedimentate în masele populare și să deslănțuie o altă reacțiune mai violentă și generală, care, fără a rezolva problema, va întârzia poate mai mult soluționarea ei, definitiv și integral, ce numai cu timpul și prin etape o putem obține.

Situațiunea pe care am examinat-o noi în această lucrare, datele pe care le-am grupat, culegându-le de pretutindeni și în toate direcțiunile, înainte de a fi cunoscute în ansamblu precum încercăm noi a o face, au fost mai întâi simțite.

Părinții și oamenii maturi, cari au apucat alte vremuri, când primejdia era mai mică și aproape nesimțită, absorbiți cum sunt în cele mai sterile lupte și atât de adesea alături de interesele superioare naționale ale neamului, nu sunt în măsură a înțelege ebuliunul de care sunt cuprinși tinerii cărora le sunt date alte timpuri, mai grele și cu perspective de tot întunecate.

Viziunea clară a instinctului de conservare de care este stăpânită tinerimea românească nu este înțeleasă de acei pe care-i călăuzesc mai mult interesele prezentului de care sunt legați, iar nu ale viitorului care nu le aparține.

Cea mai mare parte din generația prezentului, anchilozată în formulele înguste și fricoase ale trecutului de robie sau de semi-independentă, nu poate înțelege puterile neînvinse cu care libertatea la viața integrală a neamului trezit își strigă dreptul de-a fi recunoscută.

Poporul românesc sărac, fără pământ de hrană, a făcut să i se simtă nevoia amară și înțelegătorii l-au ascultat, luându-l dela cei mai bogați și dându-i-l.

Poporul românesc jertfitor, dar fără drepturi, a trezit la realitate pe înțelegători și i le-au dat.

Poporul românesc s'a jertfit la hotarele etnice ale țării, câștigând libertatea în afară.

Poporul românesc o voește acum și înăuntru. O voește încă integrală. Și integrală nu poate fi fără lumina culturii și fără putința de-a se conduce singur de către cei mai buni ai săi.

Înțelegătorii de altădată nu înțeleg și acum și nu-l mai ascultă ?

Adevărul este însă, ceia ce constatasem la capitolul urmărilor, și anume că, înstrăinate cum sunt, centrele noastre de conducere, orașele, intelectualitatea din ele influențată și terorizată prin mijloacele multiple ale străinilor, nu vede și nu înțelege realitatea. Răul ignorat, precum spuneam în capitolul introductiv, și-a creat un puternic mediu ajutător, care împiedecă orice încercare de reacțiune capabilă de a-l înlătura.

Astfel, pentru cucerirea adevăratei integrități naționale, pentru desăvârșirea consolidărei, care se exploatează prin toate trâmbețele electorale, avem nevoie în primul rând de cea mai intensă campanie culturală românească. Avem nevoie de școli la sațe și la orașe, nu numai pentru că vremurile cer progresiv tot mai multe școli, dar și pentru că greutățile și robiile din trecut ni-au lipsit pe cât au putut de ele. Cu mijloacele actuale atât de reduse ale Statului nu se pot împlini acestea. Ar urma ca în schimb cea mai mare încordare să se depue pentru ea din cele ce avem să scoatem cât se poate mai mult folos pentru Români. Or, tocmai contrariul se face. Școlile sunt pline de străini, precum am văzut. Adică lipsa generală în care ne aflăm nu se repartizează în mod egal pentru toate categoriile de locuitori ai țării, ci tocmai Românii, cari în acelaș timp aduc și cea mai mare contribuție la budgetul Statului din care se întrețin școlile, sunt, proporțional cu numărul și dreptul lor, cei cari beneficiază mai puțin de ele.

Cu toate că, în afară de dreptatea firească ce se înțelege de oricine cu bună credință, însuși sperietoarea supremă a tratatului de pace cu rușinoasa clauză a minorităților, în tot spiritul său în general, și în art. 10 al. II, în special, indică echitabila repartiție a foloaselor bugetare pentru orice, ca și pentru învățământ, proporțional cu numărul locuitorilor țării după categorie, — totuși expresiunea fidelă a acestei concepții echitabile, așa zisul

„*numerus clausus*“, care constituie soluția cea mai fericită de a preveni întrucâtva rapidă înstrăinare a intelectualității noastre, — fără osteneala unei argumentări macar, este respinsă în cele mai categorice forme ale negațiunii de către toate produsele mediului nostru conducător înstrăinat.

Și, totuși, aceasta este soluția dreptății, care poate întârzia, dar nu pentru totdeauna.

Alături de ea, campania cea mai intensă pentru răspândirea culturii românești, trebuie să desăvârșească acțiunea de salvare a neamului dela înstrăinarea atât de amenințătoare.

V.

In domeniul politic.

Alături de această acțiune de Stat, care, îmbrățișând toate domeniile în care pericolul înstrăinării este simțit, va împlini esențiala îndatorire ce-o are Statul nostru ca Stat român, — urmează ca și opinia publică românească să-și exercite drepturile sale suverane, liberă și neinfluențată ca până acum tocmai de acei contra cărora trebuie să lupte. O trezire la realitate, care să sguduie din adâncurile ei conștiința românească, trebuie neapărat să determine o reacțiune care să se manifeste, neîncetat și viguros, până la triumful final.

Organizația democratică a Statului nostru mai îngăduie încă un control și o directă participare a opiniei publice în acțiunile de stat. Atât guvernele cât și partidele pot fi nu numai influențate, dar silite, ca, întrucât își trag puterea din voința poporului, să-și înscrie și să execute în primul rând, toate și unitar, un program de salvare a neamului. Intocmai cum pentru purtarea unui războiu nu pot fi îngăduite acțiunile nesolidare ale tuturor organelor politice, tot astfel și pentru această acțiune, mai hotărâtoare decât rezultatul unui războiu, aceiași solidaritate trebuie să fie impusă.

Cum însă, după cum mai înainte am văzut, majoritatea intelectualității și elementelor conducătoare din orașele noastre sunt stăpânite de multe rătăcirii și de influențe nefaste, acțiunea preconizată de noi, inițiată macar de acei intelectuali și conducători dela orașe cari pot crede în ea și voesc a o porni, trebuie să-și apropie puterea efectivă a poporului românesc dela sate.

În instinctul de conservare al poporului, care nu se abate dela natură, precum atât de adevărat a observat marele Bărnăuțiu, — se va putea găsi și independența și perseverența necesară unei reacțiuni care va trebui să formeze crezul mai multor generații.

Numai astfel, prin silirea tuturor acelor cari pretind încrederea poporului ca să înscrie și să execute programul de salvare comun tuturor Românilor, reacțiunea opiniei publice românești va triumfa.

Așa precum în Ungaria de odinioară în privința atitudinilor partidelor față de naționalitățile care trebuiau — după a lor necesitate — contopite și maghiarizate, era o singură concepție și un singur program care se continua, etapă cu etapă, de oricare guvern, a oricărui partid, tot astfel și noi, să procedăm, cu atât mai mult cu cât acțiunea noastră nu înseamnă o zugrumare a dreptății, precum era cea ungurească, ci dimpotrivă repararea nedreptăților trecutului.

Punând poporul român, prin măsurile economice și sanitare preconizate, în egală situație cu străinii veniți a împărți cu el pământul și pâinea lui, și dându-i astfel putința de-a se desvolta potrivit potenții sale etnice naturale, care am văzut că e cu mult mai mare decât a celorlalte neamuri conlocuitoare, — nu vom face numai un act de dreptate socială dar și de dreptate naturală.

Punând la îndemână toate avantajele care să ușureze o asimilare a neamurilor străine — fără a o determina silit, — nu numai că nu vom contrazice respectarea principiului naționalităților, ci dimpotrivă, îl vom servi prin accia.

că — victime ale greșitei concepții antinaționale din trecut, — acele neamuri trebuiesc, și în interesul umanității chiar, mai curând destinate absorbțiunii, decât unei continue acțiuni de atâtare și provocare la revendicări rășboinice aducătoare de inutile vărsări de sânge.

Dând poporului românesc, — chemat după atâtea veacuri de întuneric și nedreptăți la o libertate integrală și la o contribuție efectivă în cultura umană —putința de-a se lumina și de a-și crea, liber și în măsura însușirilor sale naturale nestingherite, elemente proprii de conducere, precum și împiedecând desăvârșirea procesului de descompunere a intelectualității românești prin influențele străine arătate, — nu numai că nu vom purta răspunderea unei greșeli, ci, dimpotrivă, meritul unei restabiliri, în interesul însăși al umanității, care are nevoie de împropătări continue cu contribuții originale și specifice naționale.

In fine, limitând, prin închiderea granițelor pentru veneticii, invaziunea străinilor neasimilabili, și din atâtea considerațiuni primejdioși, nu vom face decât să ne exercităm cel mai netăgăduit drept natural: legitima apărare.

Să ne întoarcem privirea cu mult în urmă, când primejdia nu era amenințătoare ca acum, și când totuși cei mai autorizați conducători ai generațiilor mari și strălucite ale trecutului au semnalat primejdia înstrăinării. Si pentru a nu cita tot ce s'a spus în privința aceasta, repetăm cuvintele, pline de înțeles profetic pentru vremurile de acum, ale marelui dispărut P. S. Aurelian, pe care le-am mai citat în corpul lucrării, și anume:

„Pentru noi Români; în particular cestiunea populațiunei este o cestiune de existență și de mărire națională. „A favorisa prosperitatea economică și a neglija înmulțirea populațiunei, este ca și cum am lucra pentru o grădină până ce fructele au ajuns la maturitate, rămânând ca alții, iar nu noi, să se folosească de dânsese“.

ERATA

La pag. 7	rândul 2	să se adauge: <i>pe naționalități?</i>
" "	21 "	22 în loc de „probleme“ să se citească: <i>problemele</i>
" "	23 "	9 să se citească fără cuvântul <i>e</i>
" "	27 "	8 în loc de „refugiați“ a se citi: <i>refugiați</i>
" "	29 "	2 " " " „antreprize“ a se citi: <i>antreprizele</i>
" "	29 "	14 " " " „lor“ a se citi: <i>mâi mari de 10 Ha.</i>
" "	29 "	16, 17 și 18 a se citi: <i>43,07%</i> <i>8,94%</i> <i>2,02%</i>
" "	35 "	5 a se citi: <i>98,7 la sută</i>
" "	43 "	21 " " adăoga: <i>socotind acelaș procent de creștere de 34,5</i>
" "	47 "	16 în loc de „tendințe“ să se citească: <i>tendințele</i>
" "	37 "	la tablou coeficientul Evreilor în Craiova a se îndrepte: <i>9,5</i>
Idem	— — — — —	R. Vâlcea 286 în loc de 28
La pag. 38	în tablou p.	Botoșani în loc de 293 să se îndrepte: <i>278</i>
" "	63 "	" " " Hunedoara în loc de 2008 să se îndrepte: <i>2000</i>
" "	63 "	" " " totalul din prima colană să se îndrepte: <i>74 100</i>
" "	71 rândul 15	unde trebuia indicată să se pue <i>pag. 30—31</i>
" "	82 "	3) în loc de „Sfatului“ să se citească: <i>Statului</i>
" "	90 "	22 " " " „dimnuate“ să se „ <i>diminuate</i>
" "	93 "	29 " " " „care“ " " " <i>cere</i>
Idem	" 31	" " " „văzu“ " " " <i>văzut</i>

Peste totunde se reprezintă în mod sinoptic proporționalitatea între diversele naționalități negru reprezintă proporția Evreilor; liniile pe aceia a altor străini, în majoritate creștini; iar albul pe Români.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

CUPRINSUL

	Pag.
Prefață	3
Introducere	5

Situația Demografică a României

I. Cum se face statistica demografică oficială	9
II. Cele două elemente de înstrăinare	22
III. Situația demografică în vechiul Regat	24
IV. În Basarabia	41
V. În Bucovina	45
VI. În Transilvania	58
VII. Situația generală	69

Cauze și Urmări

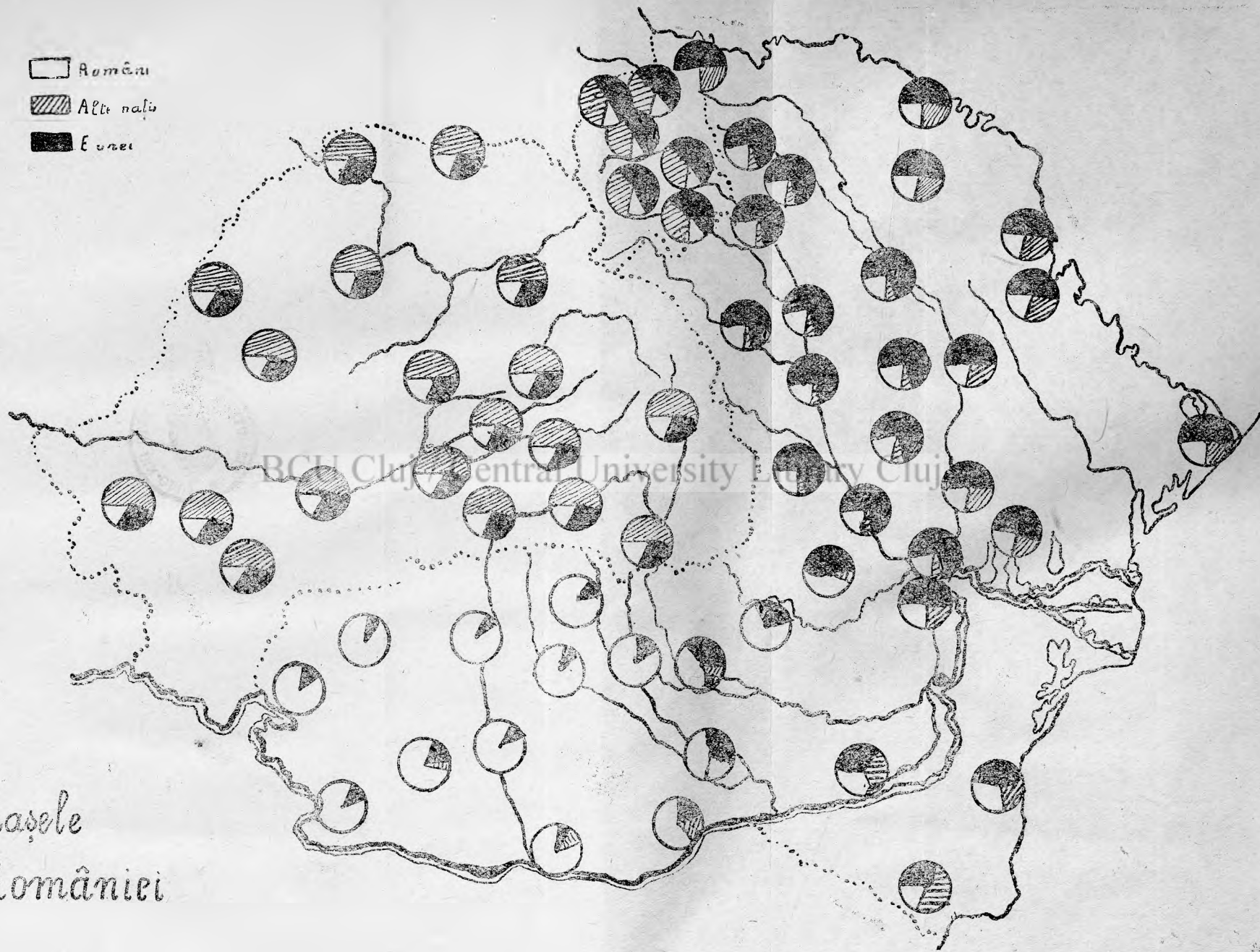
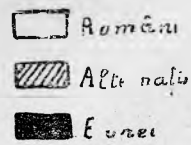
I. Cauze istorice, economico-sociale și politico-religioase	73
II. Urmări în domeniul economic	77
III. În domeniul cultural	80
IV. În domeniul profesional	90
V. În domeniul politic și social	92

Concluzii și Remedii

Dificultățile acțiunii de remediere — Urmărirea riguroasă a mișcării demografice — Asimilare străinilor creștini — Proteguirea Românilor — Reacționare în domeniul cultural — În domeniul politic 97

Orășele
României